

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет економічних наук

Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь - бакалавр

на тему: **«ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ»**

Виконав: студент 4-го року навчання,
Спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та
страхування
Кохан Федір Олегович

Керівник: Долінський Л.Б.
доктор економічних наук, професор

Рецензент: **Вітлінський В.В.**

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»
Секретар ЕК _____ Донкоглова Н.А.
«____» _____ 2022 р.

Київ 2022

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ.....	7
1.1. Сутність інвестиційної діяльності	7
1.2. Актуальність та необхідність інвестиційних процесів зі сторони держави ..	15
1.3. Основне завдання інвестиційної політики в Україні.....	19
РОЗДІЛ 2. МАЙБУТНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ..	24
2.1. Аналіз інвестиційної політики України	24
2.2. Моделювання та управління інвестиційною діяльністю	34
2.3. Можливі напрямки інвестування для України.....	39
РОЗДІЛ 3. РЕОРГАНІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	46
3.1. Вплив акціонерних товариств та інвесторів на інвестиційні процеси.....	46
3.2. Рекомендації щодо вдосконалення системи інвестиційного фонду	49
3.3. Регулювання надходження фінансів до відповідних державних органів та контроль над ними	53
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ	71

СПИСОК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

АПК	Агропромисловий комплекс
АТ	Акціонерне товариство
ІД	Інвестиційна діяльність
ІК	Інвестиційний клімат
ІП	Інвестиційна політика
ІФ	Інвестиційний фонд
КІ	Капітальні інвестиції
КРА	Кореляційно-регресійний аналіз
НБУ	Національний банк України
ОК	Основний капітал
ПІІ	Прямі іноземні інвестиції

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Економічна ситуація та криза, що склалася на сьогодні, ставить перед державою стратегічну мету створення інвестиційного середовища, сприятливого для приватних інвесторів. Ця мета реалізується шляхом проведення державної інвестиційної політики (далі ІП). Саме ж державне регулювання інвестиційної діяльності (далі ІД) насамперед спрямоване на підтримку пріоритетних галузей та виробництв, що носять комплексний та системний характер. Крім того, наша держава має всі підстави для здійснення активної діяльності у ролі безпосереднього інвестора. Однак необхідно враховувати, що держава має сприяти припливу приватних інвестицій, а не витісняти їх та повністю замінювати бюджетними капіталовкладеннями.

В умовах глобалізації та посилення конкуренції не лише між окремими країнами, а й регіонами окремої взятої країни, інвестуванню відводиться ключова та першорядна роль у зміцненні фундаментальних економічних процесів. Якщо дивитися з однієї сторони, то інвестиційна привабливість залежить від наявності виробничого потенціалу регіону, то з іншого боку вона залежить від якісних та кількісних характеристик виробничого потенціалу регіону, від ефективності насамперед його функціонування, від галузевою та відтворювальною структури суспільного виробництва та ін.

Активізація інвестиційних процесів та подолання інвестиційної кризи у певних регіонах України та в ряді ключових галузей, вважається на наш погляд, одним із найважливіших та першочергових завдань, а також пріоритетних напрямків сучасною економічною системою України. Оскільки активізація інвестиційних процесів створює реальні умови для інтенсифікації виробництва, для зростання продуктивності та ефективності праці, вирішення соціальних питань та модернізація соціально-економічної системи.

Більше того, обсяг залучення інвестицій певного регіону залежить від стану інвестиційного клімату (далі ІК), послідовності у проведенні ринкових реформ,

рівня розвитку економічного потенціалу, динаміки перетворень виробничої, фінансової, комунікаційної та ділової інфраструктури, інтенсивності використання та застосування природно-ресурсних потенціалів тощо.

Дослідження у сфері даної тематики проводили як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, зокрема Л. Абалкін, О. Амоша, А. Бачурін, І. Бланк, З. Варналій, Н. Владимирська, С. Глазьев, В. Гейць, В. Ільчук, І. Каленюк, М. Корж, В. Козюк, П. Кухта, Мінх Коунг Доу, Ю. Макогон, І. Міклош, В. Савченко, В. Руденок, В. Тропін, В. Федоренко, А. Чухно й багато ін. Проте певні дослідження не містять повної та вичерпної інформації.

У зв'язку із вищевикладеним та вищесказаним актуальність обраної теми не викликає сумніву.

Мета даного дослідження: дослідити основні аспекти та особливості пріоритетних напрямків державної ІП в Україні.

Для досягнення сформульованої мети необхідно виконати наступні **завдання:**

1. Висвітлити питання сутності ІД.
2. Проаналізувати актуальність та необхідність інвестиційних процесів зі сторони держави.
3. Визначити основне завдання ІП в Україні.
4. Проаналізувати інвестиційну політику України.
5. Охарактеризувати процес моделювання та управління ІД.
6. Висвітлити можливі напрямки інвестування для України
7. Визначити вплив акціонерних товариств та інвесторів на інвестиційні процеси.
8. Розробити рекомендації, які стосуються вдосконалення системи інвестиційного фонду.
9. Оцінити процес регулювання надходження фінансів до відповідних державних органів та контроль над ними.

Об'єкт дослідження – державна ІП України.

Предмет дослідження - основні аспекти та особливості пріоритетних напрямків державної ІП в Україні.

Методи дослідження. У даній роботі використано загальнонаукові методи, зокрема: теоретичні методи (для дослідження сутності, значення та завдань ІД в Україні), емпіричні методи (для аналізу нинішньої ІП та майбутніх напрямів інвестиційної політики України), системний метод та функціональний метод (для розробки проекту реорганізації інвестиційної системи та моніторингу фінансової звітності).

Інформаційну базу даного дослідження складають насамперед чинні закони України, постанови Кабінету Міністрів, а також статистичні матеріали Національного банку України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, та звісно ж Конституції України, результати наукових досліджень зарубіжних і вітчизняних учених з питань ІП України, ресурси мережі Інтернет.

Практичне значення отриманих результатів: отримані результати дослідження, доведені до визначених та конкретних методик, можна використовувати на практиці для підвищення привабливості ІП України.

Наукова новизна: науковий результат, отриманий в ході дослідження, насамперед конкретизує, а також уточнює та розширює вже відомі положення про ІП України.

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ЗАВДАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

1.1. Сутність інвестиційної діяльності

Якщо розглядати економіку України загалом як господарську систему, то для неї зберігається загальновідомий принцип: без інвестицій немає розвитку, немає зростання капіталу. Інвестиції є насамперед однією із основ соціально-економічного розвитку на макроекономічному рівні, при цьому ІД ґрунтується на різноманітні форм власності, що здійснюється за активної участі держави.

Держава, як найбільший публічно-правовий інститут має кілька функцій, безпосередньо пов'язаних із регулюванням самого інвестиційного процесу. По-перше, встановлення законодавчо закріплених правил та норм взаємодії учасників інвестиційного процесу. По-друге, вибір стратегічних інвестиційних пріоритетів з метою насамперед забезпечення структурної збалансованості економіки країни в загальному та цілому. По-третє, реалізація прав та можливостей держави як безпосереднього суб'єкта господарювання та безпосереднього власника інвестиційних ресурсів.

З погляду інституціоналізму держава як ринковий гравець має переваги перед фірмами та підприємцями. Про це говорив лауреат Нобелівської премії Рональд Коуз: «Уряд у певному сенсі є надфірмою (але дуже особливого виду), оскільки він здатний впливати на використання факторів виробництва за допомогою адміністративних рішень... Уряд, якщо захоче, може взагалі обійти ринок, чого фірма зробити неспроможна. Фірмі доводиться укладати угоду з власниками використовуваних нею факторів виробництва» [17]. Згідно Р. Коузу, уряд здатен мобілізувати власність та декретувати, які саме фактори виробництва слід використати. У цьому насамперед проявляється пряма та загальна участь держави в інвестиційному процесі.

Питання щодо принципів участі держави в інвестиційній діяльності (далі ІД) багато в чому насамперед пов'язане тісно із проблемою обмеженості фінансового потенціалу для інвестиційного піднесення. Саме тому, в умовах дефіциту приватних фінансових ресурсів державні інвестиції є насамперед одними із першочергових та найважливіших засобів розвитку та становлення національної економіки. Держава як інвестор характеризується найвищим рівнем майнової самостійності, оскільки має право власності на відповідний обсяг бюджетних коштів, що спрямовується на інвестування державних проєктів. При цьому пріоритетним завданням органів самої ж державної влади виступають визначення та узгодження інтересів суспільства та держави при прийнятті рішень щодо інвестування централізованих фондів грошових коштів.

Важливо відзначити, що наприкінці ХХ століття – на початку ХХІ століття основним напрямком розвитку економіки була глобалізація, що виявляється у зближенні господарських механізмів різних країн світу.

Термін «інвестиції» (англ. – investment, нім. – investition) походить від латинського слова «investio» - «одягати», «прикрашати», «вдягати» [18, с. 320].

У сучасному тлумаченні, термін «інвестиції» був закріплений у Постанові Верховної Ради СРСР від 10 грудня чи 1990 р. № 1821-1 «Про введення в дію Основ законодавства про інвестиційну діяльність у СРСР», згідно з якою інвестиції розуміються як всі види цінностей (майнових та інтелектуальних), які підлягають вкладенню в об'єкти власне підприємницької діяльності, а також інших видів діяльності, коли в результаті якої виходить прибуток (дохід) або досягнуто соціального ефекту [23, с. 207].

У цьому документі конкретизувалися види вищезгаданих цінностей, які могли вкладатися у формі інвестицій. Так, називалися: цільові банківські вклади, кошти, акції, паї та різноманітні типи цінних паперів та ін. Також було названо: «ноу-хау», майно, досвід, інтелектуальні цінності, різноманітні майнові права.

Виходячи з думки Дж. Кейнса, інвестиції можна визначати як приріст цінності власне капітального майна поза залежністю від того, чи складається останнє з оборотного, ліквідного чи основного капіталу [14, с. 23]. У цьому

визначенні автор визначає основну властивість інвестицій – здатність до зростання цінності майна.

Варто звернути увагу на визначення поняття «інвестиції», яке дав у своїй монографії Л. О. Долінський, к.е.н., доцент, професор кафедри економічної кібернетики Університету державної фіскальної служби України. Вчений, аналізуючи ефективність кредитно-інвестиційної діяльності, виходив із принципів економічної доцільності. Його вибір ґрунтувався на західній фінансовій теорії, яка розглядає результати інвестування в більш вузькому розумінні – лише з позиції доходів (прибутків). Згідно з цим підходом «інвестиція» автором монографії розглядається як будь-яка форма перетворення заощаджень у капітал. Тобто вартість, що приносить додаткову вартість, спосіб отримання доходу з певної суми заощаджень [9, с. 89].

На думку І. Бланка, під самими інвестиціями насамперед слід розуміти безпосереднє вкладення капіталу для його збільшення у майбутньому [3, с. 38]. Також він зазначає: інвестиції слід відрізнити від вкладання коштів, що не призводить ні до зростання самого капіталу, ні до отримання бажаного прибутку (споживчі інвестиції) [3, с. 39]. Таким чином, цей автор визначає основну відмінність інвестицій від інших витрат – це їхня спрямованість на збільшення капіталу. Метою будь-яких інвестицій є збільшення вартості вкладеного майна.

Однак, на нашу думку, у цих визначеннях цільова спрямованість інвестицій обмежується приростом капіталу, тим самим досягнення позитивного соціального ефекту, як цілі інвестицій, не порушено. Ця мета є ще однією особливістю участі держави в інвестиційних відносинах. Для держави, окрім збільшення вартості капіталу, важливою метою є позитивний ефект від вкладених інвестицій.

Юридичні особи та фізичні особи, беручи участь в ІД, переслідують одну мету – отримання прибутку. Для держави, крім цієї мети, існує особлива мета – забезпечення поліпшення якості людського життя. Переслідуючи цю мету, держава вкладає свої кошти у сфери найбільш несприятливі для приватних інвесторів, через їхню низьку окупність або не окупність.

У цьому, можна погодитися з думкою А. Пересади [30], який стверджує, що навряд чи до інвестицій можливо відносити цінні папери, кошти, інші види майна, у тому числі майнові права, а також інші права, які наділені грошовою оцінкою, та безпосередньо вкладаються в об'єкти благодійної (іншої) діяльності. Які, звичайно, націлені на досягнення корисного ефекту [30, с. 72].

На нашу думку, доцільний підхід висловлює А.Г. Богатирьов [4]. Так, наголошується, що державні інвестиції в широкому сенсі цього слова підлягають вкладенню в інфраструктуру, яка включає виробничі, соціально-побутові, культурні та інші галузі суспільного відтворення. І це є природним, оскільки лише держава є найпотужнішим учасником інвестиційних процесів. Держава вповноважена розпоряджатися державною власністю та бюджетними коштами з метою безпосереднього інвестування в капіталомісткі сфери інфраструктури, якими є і охорона здоров'я, і освіта, і наука, і культура, і екологія. При інвестуванні в дані сфери державою створюється сприятливий так званий інвестиційний «клімат» для вкладення приватного капіталу у виробництво. Тоді, в такому разі саме держава виступає в якості інвестора, безпосереднього ініціатора та учасника інвестиційних процесів, що забезпечує та враховує інтереси конкретних власників-інвеститорів через правове регулювання [4, с. 18].

Зазначимо наступне: категорія «інвестиції» та категорія «інвестиційна діяльність» тісно взаємопов'язані.

Також в чинному законодавстві, безпосередньо Законом України «Про інвестиційну діяльність» [32] закріплено, що ІД представлена вкладенням інвестицій та сукупністю певних дій на практиці насамперед із метою їх реалізації. А Постановою Кабінету Міністрів України «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» [33] визначається, що ІД представлена процесом із вкладення інвестицій в об'єкти інвестування. Цей процес включає систему практичних послідовних дій по здійсненню цих вкладень у формах, передбачених цією Постановою. Як суб'єкти ІД виділено інвесторів, замовників, користувачів об'єктів ІД, виконавців робіт. Крім того, до них належать: і постачальники, і банківські, і страхові організації та

посередницькі організації, а також належать й інші учасники самого інвестиційного процесу.

Проте, Т. Затонацька у своїй монографії зазначає, що поняття «інвестиційний процес» потребує конкретизації, його не можна ототожнювати з ІД, він більш формалізований, не співпадає з нею за своїм змістом. Інвестиційний процес вирізняється вищим рівнем нормативності, передбачає режимні вимоги до здійснення інвестицій. Частково він включає і ІД, вона трансформується в інвестиційний процес у юридичних її проявах, у тій її частині, яка передбачає вчинення юридично значимих дій. На відміну від формально не визначеної ІД, інвестиційний процес наповнений юридичним змістом [12, с. 281].

На її думку, різниця у тому, що у понятті «інвестиційна діяльність» підкреслюється динамічний аспект і інвестування сприймається як сукупність дій, тобто акцент переноситься на суб'єкта цієї діяльності. У понятті ж «інвестиційний процес» наголошується на сенсотворчому терміні «процес», під яким чітко розуміється та визначається послідовність окремих, але взаємопов'язаних стадій [12, с. 283]. Таким чином, ми вважаємо, що у даному понятті на перший план виходить тимчасовий аспект, а також необхідність визначення даних стадій, їх чіткого розмежування та правової регламентації.

Як зазначає У. Гладка [6], ІД провадить конкретний суб'єкт (або група суб'єктів). Одержувачем (реципієнтом) інвестицій є організація, яка використовує інвестиції для розвитку свого виробництва, впровадження та випуску нової продукції або інших аналогічних цілей. Донором інвестицій є інвестор - юридична особа або фізична особа, які уповноважені приймати рішення і здійснювати вкладення власних або позикових грошових коштів, а також інших залучених майнових цінностей чи інтелектуальних цінностей безпосередньо у визначений інвестиційний проєкт та їх цільове використання [6, с. 50].

За її словами, суб'єкти та об'єкти ІД включені в інвестиційну сферу, де й здійснюється практична реалізація інвестицій, а найважливішою характеристикою рівня та якості ІД виступає інвестиційна активність. Вона також стверджує, що

значну роль для ІД відіграє ІП країни, яка є частиною фінансової політики [6, с. 49-54].

Резюмуючи вище викладене, можемо говорити про те, що на сьогодні існує безліч підходів до визначення та трактування поняття «інвестицій» та поняття «інвестиційна діяльність». Залежно від поставленої мети, що сформульована дослідником, пропонуються різні трактування цього поняття. У найширшому сенсі, інвестиції – це те, що вкладено сьогодні, аби у майбутньому отримати велику суму. Прикладами інвестицій є банківські вклади, вкладення в нерухомість, твори мистецтва, дорогоцінні метали, цінні папери, різні як матеріальні активи, також і нематеріальні активи.

Можна визначити поняття «інвестицій» інакше: інвестиції - це цілеспрямоване вкладення капіталу у всіх можливих його типах та формах, яке здійснюється для досягнення індивідуальних цілей інвестора.

Під визначенням «інвестиційна діяльність» насамперед розуміється нами процес вкладення капіталу (так зване інвестування) та здійснення сукупності практичних дій з реалізації інвестицій безпосередньо із метою та ціллю отримання насамперед прибутку та (або) можливого досягнення іншого потрібного та корисного ефекту. При цьому будь-яка ІД, як цілеспрямований процес, передбачає пошук необхідних інвестиційних ресурсів, вибір ефективних та необхідних об'єктів (інструментів) самого інвестування, а також і формування чітко збалансованої та виокремленої за відповідними обраними параметрами та властивостями інвестиційної програми (інколи прийнято казати інвестиційного портфеля) та забезпечення її реалізації.

Разом з тим, обидва дані поняття є такими, що доповнюють один одного і повинні використовуватися у правовій науці та у практиці.

ІД приділяється одна з першорядних та ключових ролей у процесі проведення широкомасштабних перетворень як на політичному, так і на соціально-економічному рівні, спрямованих при цьому на формування максимально сприятливих умов для ефективного та сталого економічного процвітання та зростання.

Як зазначає В. Сержанов [39], інвестиціям відводиться одна з істотних ролей у становленні, функціонуванні та розвитку економіки держави; будь-які глобальні зміни як у кількісних, так і якісних пропорціях інвестиційних потоків здатні вплинути на обсяги громадського виробництва та трудової зайнятості, сприяючи при цьому також суттєвим структурним зрушенням у структурі економіки держави, розвитку галузей та сфер його господарювання [39, с. 76].

Ефективна ІД держави, що забезпечує накопичення фондів підприємств та виробничого потенціалу, здатна надати безпосередній вплив також на поточні та перспективні результати господарської діяльності держави. При цьому інвестування на державному рівні необхідно здійснювати в найефективніших формах, оскільки вкладення коштів у морально застарілі засоби виробництва та технології може призвести до негативного економічного ефекту та мати незворотні, згубні наслідки для державної економіки.

Нераціональне використання інвестицій може призвести до заморожування ресурсів і, через це, до скорочення обсягів виробленої продукції.

Саме з огляду на цю причину, ефективність використання інвестицій має першорядне та важливе значення для державної економіки в цілому: збільшення масштабів інвестування без досягнення певного рівня його ефективності не сприяє стабільному економічному зростанню. З позиції сутності реформування економіки проблема підвищення інвестиційної активності та покращення безпосередньо інвестиційного клімату проявляє себе однією із головних проблем, що зумовлює важливість як практичних, так і теоретичних наукових досліджень у цій галузі економічного знання. Один із першочергових та найважливіших елементів, що регулюють аспекти господарського життя держави в сучасних вітчизняних умовах - процес регулювання ІД; ключовим поняттям у системі ІД держави виступає поняття інвестицій.

До об'єктів ІД відносяться цінності, в які інвестиційний капітал спрямовується для заощадження та зростання, а саме:

- 1) реальні (прямі) інвестиції – основні засоби, земля, будівлі, споруди, вкладення капітальний ремонт та модернізацію устаткування, задіяного у виробничих процесах; нематеріальні активи;
- 2) портфельні (фінансові) інвестиції – інструменти фондового, кредитного та валютного ринків.

Стан ІД прийнято характеризувати такими показниками:

- 1) загальний обсяг інвестиційних вкладень;
- 2) обсяг реальних інвестицій;
- 3) питома вага інвестиційних вкладень у валовому внутрішньому продукті (ВВП);
- 4) питома вага реальних інвестиційних вкладень у загальному обсязі інвестицій;
- 5) питома вага реальних інвестицій, спрямованих на основний капітал.

Розглянемо основні напрями ІД держави: зниження ставок відсотка на основі забезпечення балансу державного бюджету та зниження рівня інфляції в країні, розвиток інфраструктури ринку інвестицій, утворення взаємодовіри між інститутами інвестицій та приватними інвесторами, підвищення привабливості підприємств, спрощення та впорядкування податкової системи, а також удосконалення амортизаційної політики держави.

Успішне їхнє виконання допоможе державі вирішити основне завдання – збільшення темпів зростання економіки.

Отже, інвестиції грають найважливішу роль у підтримці й стабільності, а й підвищенні темпів зростання економіки. Під ІД держави розуміється сукупність заходів, що проводяться державою для формування означених сприятливих умов насамперед і для суб'єктів господарювання, і для самої держави із означеною ціллю підвищення темпів безпосереднього зростання ефективності національної економіки. Під її ціллю прийнято розуміти здійснення плану-стратегії як і економічного процвітання та розвитку, і звісно ж соціального розвитку самої ж держави. ІІ є основною складовою та важливим чинником соціально-економічно політичної діяльності та політичного функціонування країни.

Підсумовуючи виконану роботу даного підрозділу, необхідно сказати, що нині Україна на різних рівнях влади детально регламентувала ІД.

Ресурси інформаційної мережі Інтернет широко висвітлюють як державну політику щодо залучення певних інвестицій, так і містять регіональні портали з розвитку ІД в тому чи іншому суб'єкті країни.

Але, як показує практика, на сьогоднішній день виділяється чотири причини, які «відлякують» інвесторів, у тому числі іноземних від вкладень в український бізнес: зайва бюрократія, корупція, високе податкове навантаження та нерозвинена інфраструктура.

1.2. Актуальність та необхідність інвестиційних процесів зі сторони держави

Світовий досвід наглядно показує та підтверджує те, що забезпечити конкурентоспроможність економіки країни неможливо без широкомасштабної підтримки ІД держави.

Важливість використання інвестицій насамперед в економіці України в умовах тривалої світової економічної кризи очевидна. Тому для цього потрібно, щоб створювалися нові напрямки та принципи ІІ, адже вона відіграє надважливу роль у безпосередньому розвитку та у безпосередньому процвітанні економіки загалом нашої країни. Її найголовніша роль - це насамперед формування сприятливого середовища, яке сприятиме залученню інвестиційних ресурсів насамперед для розвитку безумовно соціально-економічного середовища України.

Нам давно відомо, що проблема залучення відповідних інвестицій в економічну галузь нашої країни існує вже не одне десятиліття, і продовжує зберігати свою актуальність та наукову значущість нині в умовах глобалізації.

Інвестиції сприяють підвищенню економічного зростання, дозволяють забезпечувати сприятливий фінансовий клімат країни, а також дозволяють

залучати додаткові капіталовкладення у національне виробництво. Іноземними інвестиціями насамперед вважається додаткове джерело фінансів, матеріальних цінностей та іншого виду майна, які сприяють розширенню та оновленню основного капіталу; відбувається здійснення інвестиційних проєктів та програм, завдяки яким забезпечується піднесення економічного добробуту, а також надходження на внутрішній ринок конкурентоспроможних товарів та конкурентоспроможних послуг; здійснюється впровадження нових технологій, саме це сприяє підвищенню кваліфікації співробітників [28, с. 166]. Завдяки цьому більш ефективно використовуються і нові технології, і ринкові механізми, і міжнародні контракти і т. д. Оскільки характерною рисою інвестицій є те, що вони насамперед йдуть завжди на означені цілі та означені об'єкти.

Виходячи із цієї інформації, можемо стверджувати те, що важливість інвестиційного забезпечення ІД обумовлена такими беззаперечними факторами:

- I. по-перше, зростаючим значенням інновацій як підвищення самої ефективності діяльності промислових підприємств, так розвитку економічної області країни загалом;
- II. по-друге, необхідністю суттєвих перетворень у сфері організації та регулювання фінансово-господарської підприємницької діяльності, зумовлених актуальністю переходу до інноваційного спрямування розвитку економіки;
- III. по-третє, створення комплексної системи управління інноваційними процесами;
- IV. по-четверте, недостатньою науково-методичною розробкою проблем ресурсного забезпечення ІД, що визначає потребу у дослідженнях, спрямованих на формування ефективної інноваційної стратегії розвитку безумовно суб'єктів господарювання країни.

Про актуальність та необхідність інвестиційних процесів зі сторони держави наочно свідчать поставлені цілі, а також і завдання, зокрема:

1. Забезпечення рівня національних стандартів у сферах обороноздатності держави, конкурентоспроможної економіки, здоров'я та інтелектуального розвитку нації.
2. Забезпечення особистої безпеки громадян шляхом адаптації та розповсюдження інновацій на загальнодержавному та міждержавному рівні; шляхом фінансування наступного рівня інноваційного розвитку в межах основного технологічного укладу.
3. Інновації працюють на створення нового покоління продуктів у межах технологічного укладу, що зароджується.

Можна зазначити, що у період економічного спаду настає фаза вичерпання запасу інновацій. Це, зазначимо, насамперед пов'язано із недостатністю інвестиційного забезпечення, а саме фінансування процесу їхньої розробки та реалізації. Отже, можна також стверджувати і те, що обмежуючи обсяги надходження ресурсів в інноваційну сферу, держава тим самим ще більше затягує застійні явища та сприяє нерівномірності науково-технічного розвитку, згортанню інноваційних процесів, які допоможуть подолати спад та сприятимуть виведенню господарської системи на якісно новий рівень розвитку. Інакше кажучи, у фазі депресії використання базисних нововведень виявляється єдиною можливістю прибуткового інвестування і, зрештою, «нововведення долають депресію» [8, с. 56].

Крім всього вище сказаного, ефективний інвестиційний процес є не лише способом подолання кризових явищ, а й надзвичайно важливим фактором економічного потенціалу та зростання, а також і розвитку економіки держави [39, с. 74].

Наприклад, підтвердженням цього є стрімке економічне піднесення Японії у повоєнний час, суттєвою причиною якого були інвестиції. За рахунок зростання інвестицій у реальному секторі економіки країни щороку забезпечувалося 2,1% економічного зростання 8,81% [46]. Самі ж прямі іноземні інвестиції становили собою основний чинник зростання експорту промислових товарів також у Гонконгу, Тунісі та на Мальті у 70-х. Зовнішні інвестиції та технологічний експорт є основними каталізаторами економічного розвитку Азії. Практично будь-яка

національна економіка використовує як внутрішні, і зовнішні джерела інвестування. При цьому йдеться не лише про подолання кризових явищ, стабілізацію економіки, а насамперед про забезпечення зростання економіки. Інвестиції як чинник розвитку безпосередньо національної економіки можуть залучатись у різних формах. А самі ж прямі іноземні інвестиції є найкращими. Важливе значення для руху іноземних інвестицій має середовище інвестування та інвестиційний клімат, характерний для певної країни.

У разі соціалізації економічних систем та його трансформації до ринкових відносин, особливої уваги вимагають інвестиції як із основних елементів державної економічної політики загалом. Вплив ІП може виявлятися як у прискоренні темпів економічного розвитку як самої країни, а також і у стимулюванні промислового виробництва, забезпеченні умов для сталого та швидкого економічного зростання як самої країни, а також і підвищення власне рівня суспільного добробуту [44, с.163].

Інвестиції являють собою основний капітал і майбутні основні та вадливі засоби виробництва. Взявши до уваги такий факт: основний капітал - це визначальний фактор виробництва, який визнаний провідними вченими світу, то маємо підстави висловитися, що обсяги випущеної продукції перебувають безпосередньо у прямій залежності насамперед від основного капіталу (іншими словами, від обсягу інвестицій), а також кількості у виробництві залучених трудових ресурсів [14, с. 56]. Згідно цього, видається, що для зростання обсягів виробництва, стимулювання самого економічного зростання варто та необхідно забезпечувати збільшення чи капіталу, чи трудових ресурсів, чи двох цих факторів одночасно. Оскільки можливості збільшення трудового чинника обмежені, отже, ключовим і основним джерелом зростання є капітал, примножити його можна тільки нарощуючи інвестиції.

Наведена двофакторна модель дещо спрощена, а саме, у ній не враховується у відкритому вигляді такий фактор, як науково-технічний етап чи рівень виробництва. Проте не зважаючи на такі спрощення очевидно, що для масштабного використання зазначених факторів необхідні вкладення в техніку, науку,

технології. Зростання трудових ресурсів, а також підвищення безпосередньо їхньої віддачі аналогічно неможливо без інвестицій у людський капітал.

Зв'язок між процесом економічного зростання та процесом припливу інвестицій спробуємо охарактеризувати з двох сторін. Дивлячись з однієї сторони, від ефективності інвестиційних процесів залежить насамперед стан виробництва, становище, а також і рівень технічного забезпечення основних та важливих фондів підприємств народного чи національного господарства, можливість структурної перебудови економіки, вирішення соціальних проблем, а також екологічних проблем, через що інвестиції є ґрунтом та основою для безпосереднього розвитку чи підприємств, чи окремих галузей чи економіки в цілому.

З іншого - обсяги інвестицій та його роль в економіці держави залежать від специфіки національного господарства, етапу його розвитку (що визначається і структурою, і технологічністю, і темпами розвитку), а також залежить і від місця власне у міжнародній економічній системі.

Підсумовуючи, можна назвати, що інвестиції мають вирішальний вплив формування темпів власне економічного зростання, добробут населення держави, що у своє чергу, безпосередньо з забезпеченням оптимального співвідношення між накопиченням і споживанням. Актуальність та необхідність інвестиційних процесів визначається також їх унікальною та позитивною властивістю – так званий «ефект мультиплікатора». Тобто певні вкладення до однієї із обраних галузей супроводжуються необхідністю певних вкладень у галузі, які будуть виступати суміжними із нею. Через діючу на сьогодні війну в Україні назрів неминучий так званий «вторинний потік» інвестицій насамперед у виробництво суміжних галузей. Поштовхи, що породжуються початковими інвестиціями, звичайно, згасають, другі поштовхи слабші за перші, а треті поштовхи слабші за інші. Але, якщо дивитися в цілому, то ефект мультиплікатора навіть протягом року призводить приблизно до подвоєння початкових інвестицій та відповідно до економічного зростання держави.

На даний момент, Україна має нестабільне економічне становище, внаслідок чого прагне та потребує залучення інвестицій, які сприяли б створенню

процвітаючого суспільства насамперед із високим рівнем життя населення. Залучення іноземних капіталовкладень сприяє розвитку та зростання внутрішнього інвестування. Їхній потік, в даний час, дуже необхідна для виходу з сучасного кризового та критичного стану.

Таким чином, для поглиблення інвестиційного процесу необхідно формування та проведення правильної державної ІП, яка сприятиме стабілізації фінансового стану країни.

1.3. Основне завдання інвестиційної політики в Україні

Сутність ІП держави полягає у формуванні сприятливих умов для ІД, у виявленні джерел для формування інвестицій, у підтримці сукупного інвестиційного потоку на рівні, який гарантує безперервну віддачу від вкладених інвестицій, достатню для того, щоб забезпечувати економічний розвиток держави, що характеризується низьким рівнем безробіття та інфляції, зниженням гостроти соціальних протиріч тощо.

Д. Нехайчук дає таке визначення: ІП держави - це насамперед комплекс цілеспрямованих заходів, що проводяться державою безпосередньо для створення найсприятливіших умов для всіх суб'єктів підприємницької діяльності із ціллю активізації ІД, піднесення власне економіки, а також підвищення ефективності виробництв, реалізації завдань соціального розвитку, а також формування сприятливого, позитивного національного клімату для залучення інвестицій [24, с. 129].

За його словами, мета ІП полягає в:

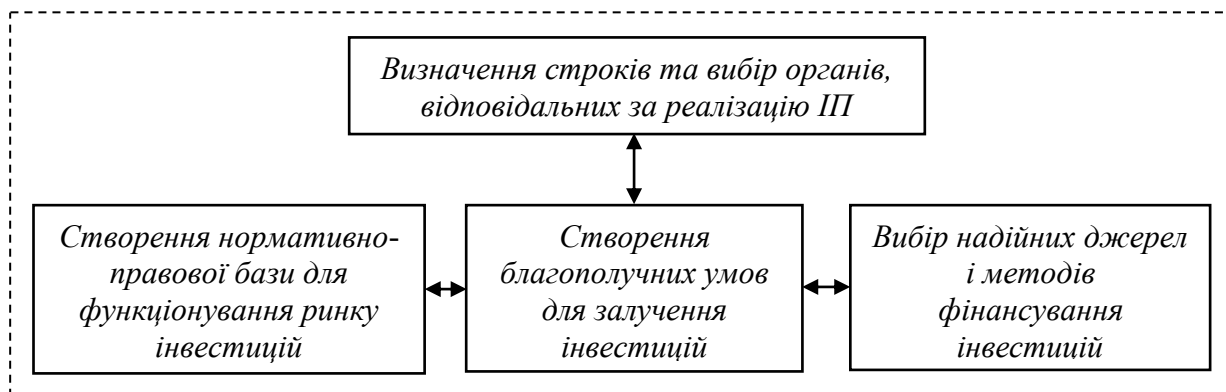
- 1) досягненні постійного та рівномірного економічного зростання;
- 2) підвищенні благополуччя та покращення якості життя;
- 3) визначенні стратегічних пріоритетів інвестування;
- 4) створенні додаткових робочих місць та ін. [24, с. 131]

А що стосується завдань ІІІ, то як стверджує В. Сержанов, вони багато в яких аспектах залежать від поставленої мети та економічного становища, що на даний час склалася в Україні. Так, до завдань можна віднести:

- 1) підтримка розвитку окремих та чинних галузей господарювання;
- 2) забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- 3) підтримка розвитку малого, а також і середнього бізнесу;
- 4) підтримка розвитку експорту та ін. [39, с. 75].

Проте, найважливішим завданням держави є стимулювання безпосередньо інвестиційної активності, яку вона регулює за допомогою законодавства через державне планування, програмування, державні інвестиції, субсидії, пільги, кредитування, здійснення соціальних та економічних програм. Регулюючі впливи особливо важливі в умовах оптимального поєднання вживаних заходів, тобто необхідно знайти оптимальне поєднання ринкової свободи та державного регулювання [39, с. 78].

На нашу думку, основне завдання державної ІІІ полягає у створенні сприятливих та благополучних умов для стимулювання ІД. Для здійснення ІІІ необхідний механізм, який забезпечуватиме її виконання (рисуюнок 1.1) [42].

Рисуюнок 1.1 – Механізм реалізації інвестиційної політики

Джерело: складено автором на основі [42]

Звертаючи увагу на те, що особливістю даного механізму є його спрямованість на дотримання інтересів безумовно усіх сторін, що беруть безпосередню участь, необхідно зазначити, що блок, який насамперед забезпечує

взаємодію як між учасниками інвестиційного процесу, так і взаємодію між їх із зовнішнім середовищем, виступає важливою складовою структури цього механізму.

Розроблена та прийнята ІП підлягає реалізації з урахуванням безумовно чіткого механізму її впровадження, що включає:

- 1) вибір надійних джерел та методів фінансування інвестицій;
- 2) визначення термінів та вибір органів, відповідальних за реалізацію інвестицій;
- 3) створення чіткої та відповідної нормативно-правової бази у країні для функціонування самого ринку інвестицій;
- 4) створення позитивних та привабливих умов для залучення інвестицій.

Механізм формування ІП України полягає в орієнтації інвестиційної стратегії на формування сприятливого для приватних інвесторів інвестиційного середовища.

Проте, на наш погляд, доцільним буде розглянути структуру ІП держави (рисунок 1.2) [43].

Рисунок 1.2 – Структура інвестиційної політики держави

Джерело: складено автором на основі [43]

ІІ визначає середньострокові та довгострокові цілі ІД та основні шляхи їх досягнення. Ефективність ІІ є індикатором стабільності функціонування самої ж економічної системи України та відображає рівень ефективності матеріального виробництва держави.

Для ефективного розвитку економіки необхідно прагнути до того, щоб безпосередньо темп дії економічного зростання випереджав темп дії зростання вкладених інвестицій.

У процесі розробки ІІ держави необхідно враховувати досвід економічно розвинених зарубіжних країн, але обов'язковою та важливою умовою повинна бути адаптація закордонних положень до національних умов.

Основні завдання ІІ повинні включати:

- 1) вибір та підтримку розвитку ключових галузей господарства;
- 2) забезпечення здатністю продукції конкурувати на ринку;
- 3) підтримку розвитку малого бізнесу, а також і середнього бізнесу;
- 4) гарантування збалансованості під час розвитку практично усіх сфер економіки України.

ІІ має бути збалансованою та спрямованою на гармонійне доповнення внутрішніх інвестицій зовнішніми, де визначальними факторами будуть виступати національні інтереси самої держави.

Таким чином, підсумовуючи проведене дослідження, відзначимо, що саме ефективна ІІ є запорукою покращення безпосередньо інвестиційного клімату України, а також інвестиційної привабливості її регіонів і, як наслідок, інструментом стимулювання і інвестиційної активності, і підвищення іміджу України як інвестиційно-привабливої держави із рівнем прибутковості та захищеності інвестицій.

РОЗДІЛ 2. МАЙБУТНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз інвестиційної політики України

Перед тим, як перейдемо до безпосереднього аналізу нинішньої ІП України, узагальнено основні визначення, які потрібні для проведення аналізу.

Інвестиції є беззаперечно одним із найважливіших елементів, на якому насамперед ґрунтується економіка та добробут держави, ґрунтується розвиток виробництва, ґрунтується розвиток підприємництва та бізнесу.

Інвестиції – це насамперед вкладення капіталу у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах у об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання поточного доходу або забезпечення зростання його вартості у майбутньому період.

Українська економіка протягом багатьох років переживає інвестиційну кризу через брак інвестиційних ресурсів для відновлення капіталу.

Об'єктивна необхідність активного залучення прямих іноземних інвестицій в Україну у поєднанні з їх суперечливим впливом на економіку країни, що приймає, надають особливої актуальності дослідженням в галузі іноземних інвестицій.

ІП виступає предметом оцінки на різних ієрархічних рівнях:

- 1) ІП на макrorівні (інвестиційна політика держави);
- 2) ІП на регіональному рівні (регіональна інвестиційна політика);
- 3) ІП на мікрорівні (інвестиційна політика підприємства).

Усі фактори, що впливають на ефективність ІП, класифікують за такими ознаками (залежно від масштабності впливу їх можна поділити на фактори, що впливають на ефективність інвестицій – на макrorівні; на регіональному рівні; – на рівні підприємства (організації) .

В ІД можна виділити такі основні етапи – передінвестиційна стадія; інвестиційна стадія; експлуатаційна стадія.

ІД спрямована на здійснення інвестиційних проєктів.

Інвестиційний клімат (далі ІК) – це насамперед узагальнена характеристика сукупності соціальних передумов, економічних передумов, організаційних передумов, правових передумов, політичних передумов, соціокультурних передумов, що визначають привабливість та доцільність інвестування в ту чи іншу господарську систему (економіку України, економіку регіону, економіку корпорації).

Розрізняють такі види ІК – ІК у масштабах групи країн; ІК окремої держави; ІК регіону; ІК галузі.

ІК розглядається як комплексна система, що складається із підсистем – інвестиційний потенціал; інвестиційний ризик; законодавчі умови.

Інвестиційна привабливість є предметом оцінки на різних ієрархічних рівнях – інвестиційна привабливість на макрорівні; інвестиційна привабливість регіону; інвестиційна привабливість підприємства [17].

В даний час існує велика кількість способів оцінки інвестиційної привабливості країни та її окремих регіонів.

Методи, що використовуються для діагностики ІК та інвестиційної привабливості, можна згрупувати таким чином:

- 1) об'єктивні методи (метод факторного аналізу; математичні методи);
- 2) суб'єктивні методи (кредитні рейтинги та комплексні дослідження інвестиційного клімату, що надаються рейтинговими агенціями, провідними журналами та інше; методи експертних оцінок; змішані методи);
- 3) об'єктивно–суб'єктивні методи (що передбачають формування моделі на основі поєднання статистичних даних та даних, отриманих експертним шляхом; висновок на основі сукупності офіційної статистичної інформації щодо соціально–економічного, політичного, екологічного стану та інше в країні, регіоні, галузі), основні форми та методи державного регулювання інвестиційної діяльності прописані у Законі України «Про інвестиційну діяльність» [32].

Основні напрями ІД України включають:

- 1) збільшення обсягу інвестицій за рахунок власних джерел суб'єктів господарювання, насамперед амортизаційних відрахувань, залучення заощаджень населення, вторинної емісії цінних паперів, коштів банків та інших інституційних інвесторів;
- 2) створення сприятливого інвестиційного клімату;
- 3) використання бюджетних коштів на фінансування об'єктів соціальної сфери та підтримки виробничої інфраструктури, стимулювання приватних вітчизняних та іноземних інвесторів;
- 4) перехід від розподілу бюджетних ресурсів між галузями та регіонами до їх розподілу між конкретними об'єктами та формування складу таких об'єктів на конкурсній основі;
- 5) залучення іноземних інвестицій, удосконалення організаційно-правових умов інвестування, надання гарантій та страхування вкладень та інші.

Аналіз динаміки та тенденцій розвитку ІД України був проведений за такими напрямками:

- 1) аналіз динаміки та тенденцій розвитку інвестицій в основний капітал та її технологічної структури України;
- 2) аналіз динаміки та тенденцій розвитку інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування та формами власності України;
- 3) аналіз динаміки та тенденцій інвестицій та спрямованих інвестицій за видами.

Модель ІД України характеризується законодавчим та організаційним забезпеченням інвестиційного процесу; застосуванням національного режиму економічної діяльності, рівних інвестиційних прав для місцевих та іноземних інвесторів; широким спектром преференцій з боку уряду компаній, які реалізують інвестиційні проєкти; високим рівнем адміністративних бар'єрів, пов'язаних із реалізацією інвестиційних проєктів; високої фінансової залежності, що зберігається від державного фінансування. Оцінка інвестиційного клімату та

інвестиційної привабливості України є найважливішим аспектом прийняття будь-якого інвестиційного рішення.

Україна представлена у більшості міжнародних рейтингів, що дозволяють оцінити рівень інвестиційної конкурентоспроможності країни – методику класифікації країнових ризиків Організації економічного співробітництва та розвитку (далі ОЕСР) [27]; рейтинг легкості «Ведення бізнесу» [36], «Moody's Investors Service» [37], Standard & Poor's [45], Глобальної конкурентоспроможності економіки (Global Competitiveness Index) [7] (додаток А).

Перед початком аналізу даних ІП України хочемо зауважити, що не всі дані є у вільному доступі, тому аналіз даних ми проводили за доступною інформацією, при цьому роки досліджень можуть відрізнятися.

Міжнародна інвестиційна позиція України на 31 грудня 2021 р. склалася негативною у розмірі 22 542 млн. дол. США (123,98 % ВВП, млрд. дол. США), що відображає перевищення зобов'язань України перед зовнішнім світом над іноземними актами, що є у країни (додаток Б).

За 2020 р. негативна величина міжнародної інвестиційної позиції збільшилася на 639 дол. США, або на 0,5%.

Іноземні активи України зросли на 9 372 млн. доларів у 2021 р., порівняно з 2020 р., або на 1,06 %, і склали 159 134 млн. доларів.

Станом на 30 вересня 2020 р. найбільші прямі іноземні інвестиції було здійснено в такі сфери економіки (у %) на загальну суму – 48 951,7 млн. дол. США (за даними Національного банку України):

1. Промисловість - 39,8 %;
2. Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 16,3 %;
3. Фінансова та страхова діяльність – 9,4 %;
4. Операції з нерухомим майном – 9,3 %;
5. Інформація та телекомунікації – 5,9 % (додаток Б).

Дані, станом на 01. 07. 2019 р. про найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до:

1. Промисловість – 33,3 %;
2. Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 16,6 %.
3. Фінансова та страхова діяльність – 9,5 %;
4. Операції з нерухомим майном – 9,4 %;
5. Інформація та телекомунікації – 6,0 % (додаток В).

Як видно із даних, у промисловість у 2019 р. було задіяно на 0,5 % менше іноземних інвестицій, ніж у 2020 р. Проте в сферу оптової та роздрібною торгівлі; в сферу ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів було задіяно більше у 2019 р. на 0,3 %, ніж у 2020 році. Всі інші показники коливаються в межах 0,1 %.

У таблиці 2.1 наведемо список найбільших країн-інвесторів:

Таблиця 2.1. Країни-інвестори, %

Країна	2018	2019	2020
Кіпр	25,6	29,4	31,1
Нідерланди	16,1	22,0	20,2
Велика Британія	5,5	6,1	6,1
Віргінські Острови	4,1	3,1	-
Німеччина	4,6	5,2	4,6
Швейцарія	3,9	4,9	6,0
Австрія	-	3,4	3,3

Джерело: складено автором на основі даних [13].

Варто зобразити дані графічним способом, щоб наглядно побачити динаміку показників основних країн-інвесторів (рисунок 2.1).

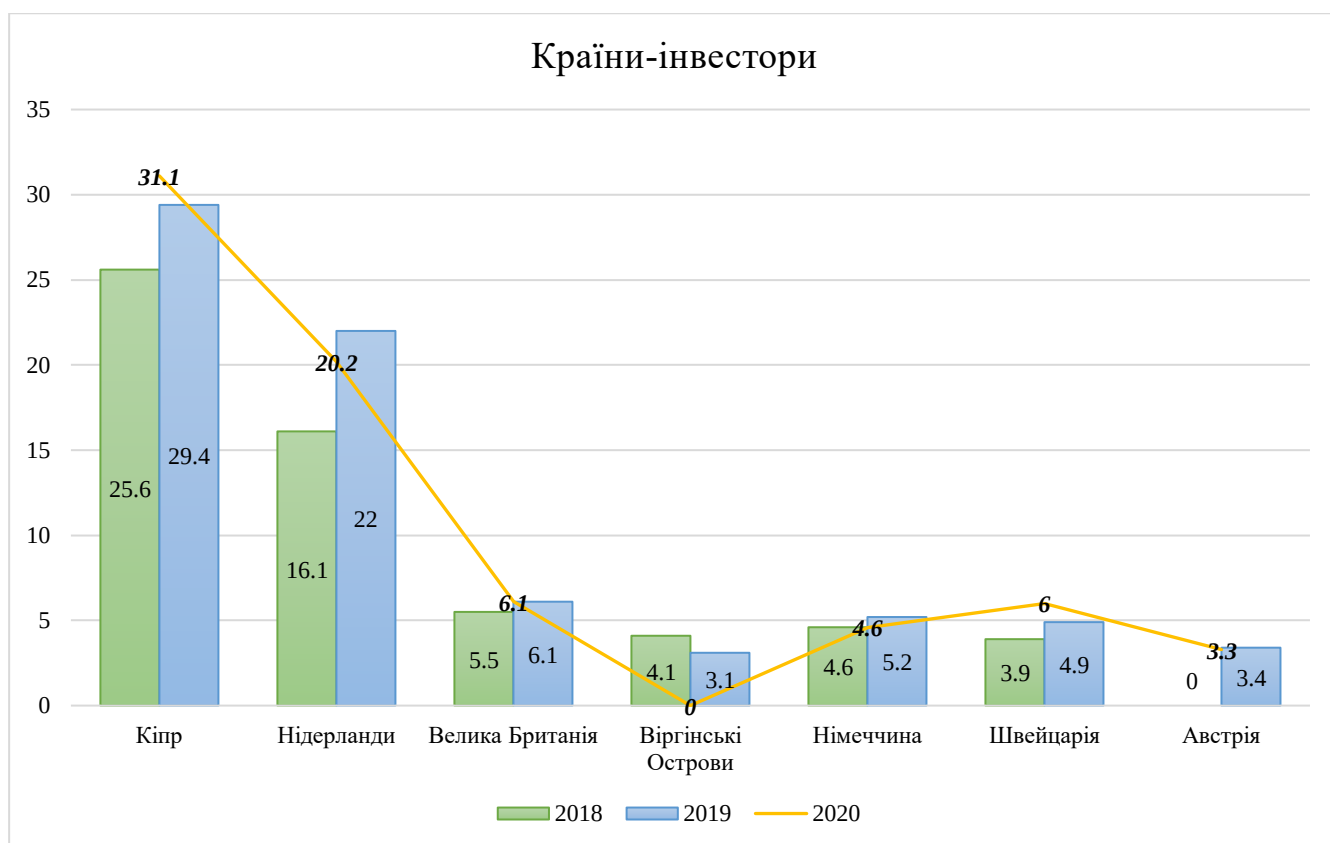

Рисунок 2.1 – Країни-інвестори

Джерело: складено автором на основі даних [13]

Отже, як видно з графіку та з таблиці, найбільший обсяг інвестицій Україна отримує від Кіпру та Нідерландів. Показники обсягу інвестицій від Кіпру у 2018 р. становили всього 25,6 %, а у 2020 р. – даний показник збільшився на 5,5 % і становив 31,1 %. Що стосується країни Нідерландів, то теж спостерігаємо позитивну динаміку: з 2018 р. показник обсягу інвестицій збільшився до 2020 р. на 4,1 % і становив 20,2 %. Варто відзначити той факт, що від Віргінських островів у 2020 р. не було жодної інвестиції, а Австрія почала свою ІД в Україні тільки у 2019 р., в якому показник обсягу інвестицій становить 3,4 %, а у 2020 – 3,3 %.

Наступним аналізом буде аналіз обсягу освоєння капітальних інвестицій (далі КІ) (рисунок 2.2).

Рисунок 2.2 – Капітальні інвестиції за 2015-2020 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [13]

Як видно із рисунку 2.2, показник освоєння обсягу КІ, починаючи з 2015 р. і до 2020 р. мав позитивну динаміку і за 6 років тільки зростав. Так, у 2020 р. показник обсягу КІ збільшився на 68 млрд. грн. або на 28,3%, відповідно у 2019 р. показник обсягу освоєння КІ зріс на 15,6% і становив 467,8 млрд. грн. Також аналогічно і у 2018 р.: показник обсягу освоєння КІ зріс, порівняно з 2017 р., на 7,05% і становив 429,9 млрд. грн. У 2017 році показник освоєння КІ зріс на 22,1 % у порівнянні з 2016 р. Показник освоєння КІ у 2016 році, порівняно з 2015 р., зріс на 35,5 %, який є максимальним показником з 2015 р. і до 2020 р.

Перейдемо до аналізу освоєння КІ сферами економіки України. Провідні місця за останні роки займає промисловість: показник коливається від 33,1 % у 2018 р. і сягає у 2020 р. – 37,7%, на другому місці – будівництво (у 2018 р. показник становив 12,3%, а у 2020 р. даний показник дещо зменшився і становив 10,2%), на третій позиції у 2020 р. сфера державного управління й оборони; обов’язкове соціальне страхування, показник освоєння у даній сфері становив – 9,8%, коли у 2018 р. даний показник становив – 7,4%. Також варто відзначити показник

освоєння КІ у сфері сільського, лісового та рибного господарства: у 2020 р. даний показник становив – 9,3%, а у 2018 р. більше на 4,7%, тобто становив 14%. Варто звернути увагу і на таку сферу, як оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, у якій у 2020 р. показник освоєння КІ становив - 7,8%, тоді як у 2018 р. – 7,0%.

Схематично дане порівняння зможемо відобразити рисунком 2.3.

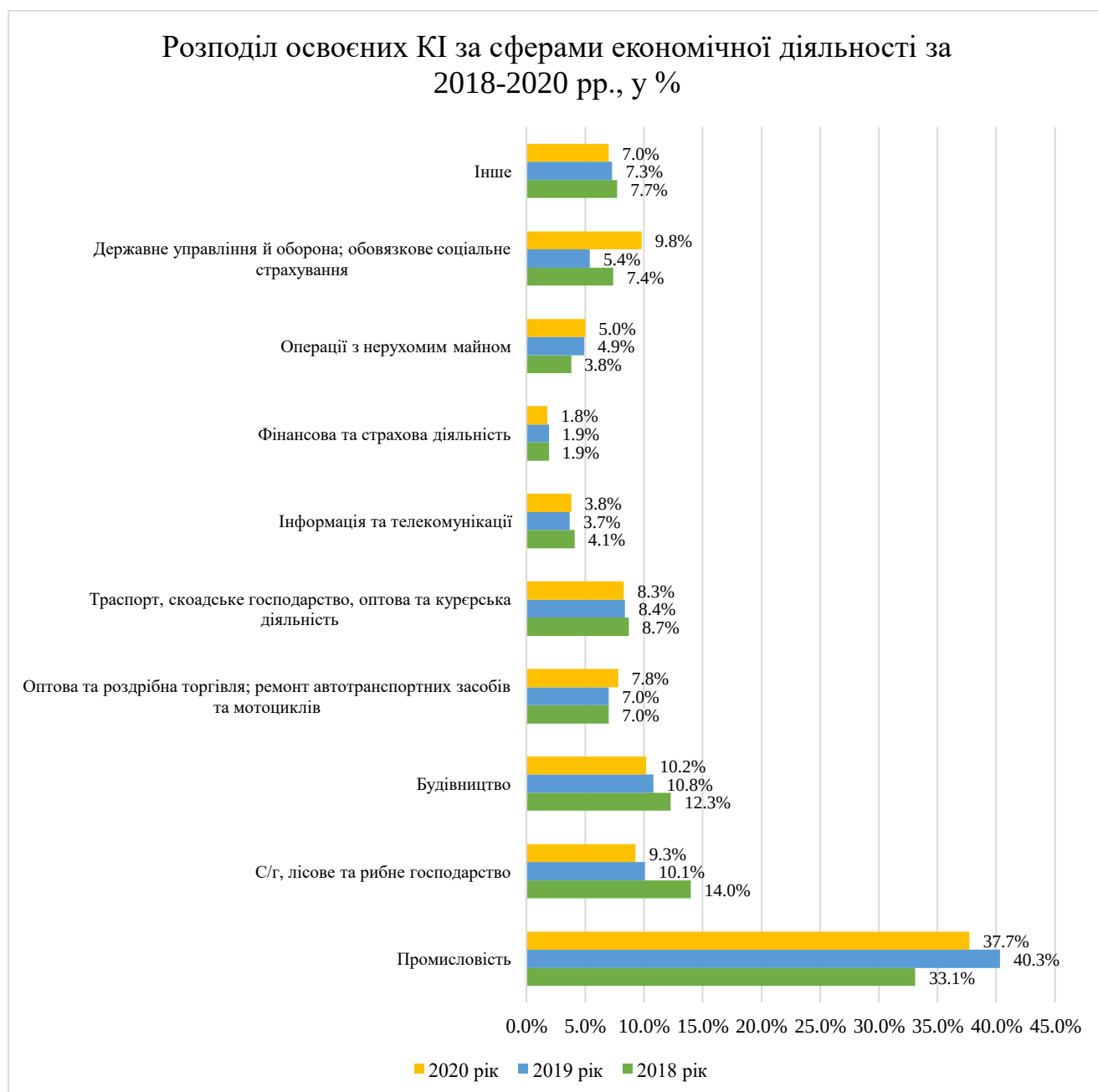

Рисунок 2.3 – Розподіл освоєних КІ за сферами економічної діяльності за 2018-2020 рр., у %

Джерело: складено автором на основі даних [13]

Отже, як видно із рисунку, по деяких сфера економічної діяльності є позитивні зміни у 2020 році, по деяких наявне зменшення обсягу освоєння КІ.

Проаналізуємо основні джерела фінансування КІ. У 2020 р. основним джерелом фінансування КІ, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, тобто 69,2%, потім йдуть кошти державного та місцевого бюджетів - 14,6%, наступним джерелом є частка кредитів банків та інших позик – 7,5%, наступним є кошти населення на будівництво житла - 5,2%, інші джерела фінансування – 3,0% та найменшу частку займає джерело кошти інвесторів – нерезидентів - 0,5% (рисунок 2.4) [13].

Показник, що стосується власних коштів підприємств та організацій, у 2020 р. зменшився на 0,7%, показник «кредити банків та інші позики» у 2020 р. зріс на 2,2%, показник «кошти державного та місцевого бюджету» у 2020 р. зріс на 1,9%, показник «кошти населення на будівництво житла» у 2020 р. скоротилося на 2,6%, та показник «кошти іноземних нерезидентів» у 2020 р. скоротилися на 0,9%.

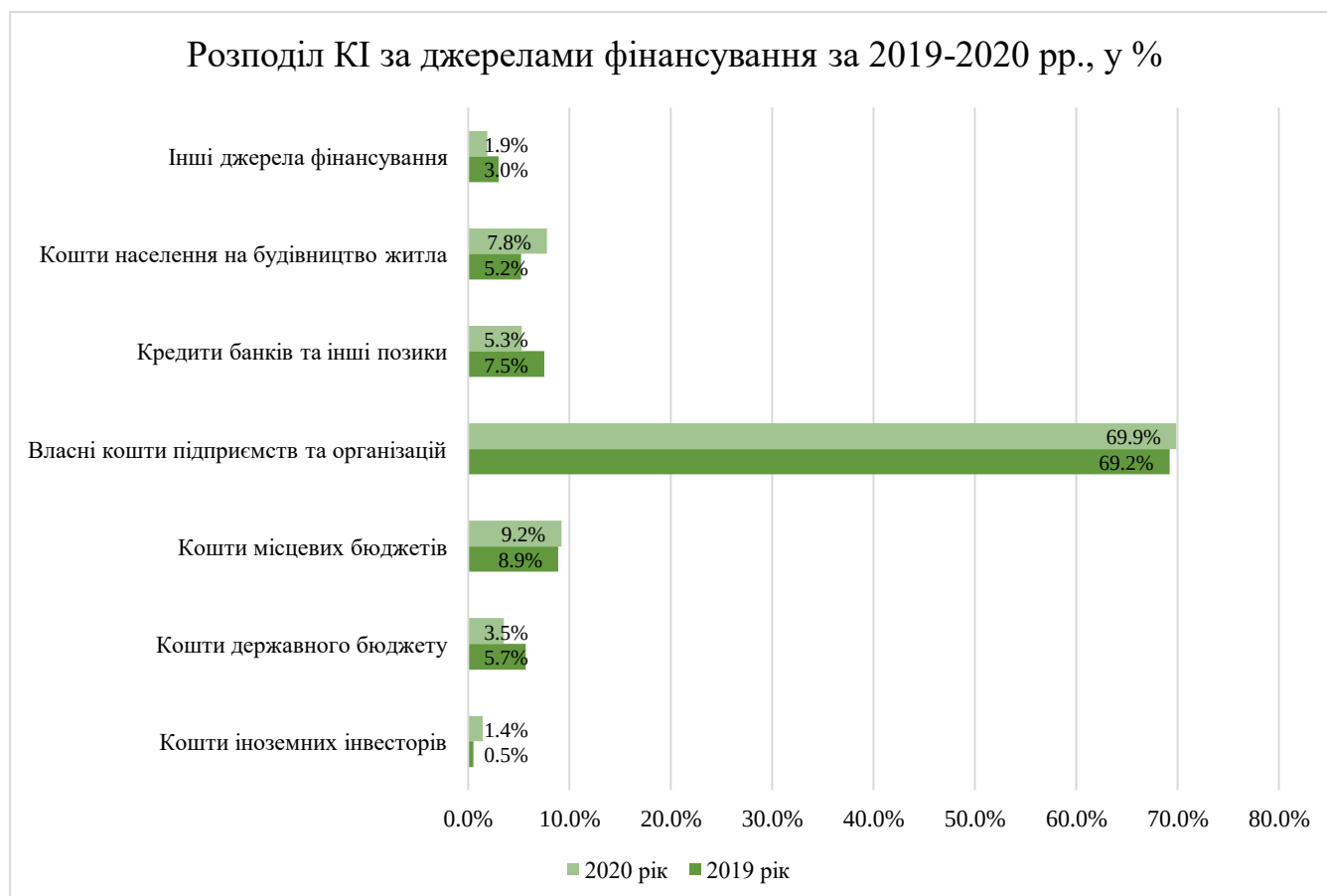

Рисунок 2.4 – Розподіл КІ за джерелами фінансування за 2019-2020 рр., у %
Джерело: складено автором на основі даних [13]

Отже, можемо сказати те, що Україна є привабливою країною для інвестицій, насамперед вона не стоїть в стороні світових процесів, беззаперечно є досить інтегрованою країною у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

Розглянемо та проаналізуємо кредитний рейтинг України.

У рейтингу Doing Business 2019 Україна зуміла піднятися на +5 пунктів і таким чином зуміла посісти та зайняти досить таки непогане місце - 71 серед інших 190 країн світу. Країна змогла продемонструвати найбільше зростання насамперед в таких сферах: оподаткування (плюс 110 позицій, тобто 54 місце), міжнародна торгівля (плюс 70 позицій, тобто 78 місце), а також і безумовно захист прав інвесторів (плюс 56 позицій, тобто 72 місце) [21].

Проте варто звернути увагу на 2020 р., коли Україна змогла зайняти всього-на-всього 64 місце, тобто -7 позицій за рік.

Відзначимо, що так зване рейтингове агентство «Moody's Investors Service» зуміло підвищити, що дуже важливо, суверенний рейтинг. Тобто рейтинг з Caa2 змінився до Caa1, отже такі надважливі зміни означають насамперед зміну прогнозу з «позитивного» на «стабільний» [37].

12. 04. 2019 р. «Standard & Poor's» зуміла підтвердити довгостроковий чи довготривалий суверенний кредитний рейтинг та зуміла підтвердити короткостроковий суверенний кредитний рейтинг нашої держави насамперед в іноземній валюті, а також і в національній валюті на так званих рівнях «В-/В». Прогноз вважається стабільним [45].

Зазначимо, що Україна зайняла 83 місце з 140 країн, які зареєстровані в рейтингу Глобальної конкурентоспроможності економіки (Global Competitiveness Index). У даному рейтингу, куди включено 140 різних країн, наша країна посіла аж 110 місце (рівень державних інститутів), посіла 57 місце (розвиок інфраструктури), посіла 77 місце (адаптація сучасних технологій) посіла 131 місце (макроекономічна стабільність), з охорони здоров'я посіла аж 94 місце, що стосується освіти, то наша країна зайняла 46 місце, посіла 73 (ринок товарів), посіла 66 місце (ринок праці), якщо говорити про фінансову систему, то аж 117 місце та ін. [7].

Аналізуючи структуру інвестицій, що надходять у різні види економічної діяльності, можна зазначити, що за період 2017-2020 рр. немає яскраво виражених змін. Основний потік інвестицій надходив одні й самі сфери діяльності. Стабільно більшість інвестицій прямувала в промисловість та операції з нерухомим майном. У 2017–2020 рр. збільшилася питома вага інвестицій у такі галузі, як постачання електроенергією, газом, гарячою водою, транспортна діяльність, складування, поштова та кур'єрська діяльність, сільське, лісове та рибне господарство та ін. За досліджуваний період знизилася питома вага інвестицій у такі галузі: обробна промисловість, будівництво тощо.

2.2. Моделювання та управління інвестиційною діяльністю

Сучасна ІП України є суперечливою, бо насамперед базується, з одного боку, на ліберальній економічній концепції, а з іншого – на механізмі адміністративного регулювання. Такий двоякий розвиток економіки є причиною незадовільного стану ІД у сфері капітальних інвестицій [5]. В результаті цього, на першочергове місце виступає планування та прогнозування досліджуваного показника. При цьому важливо виділяти можливі як оптимістичні, так і песимістичні сценарії розвитку ІД.

Показники динаміки інвестицій в основний капітал (далі ОК) дозволяють досить точно визначити тенденцію розвитку інвестиційних процесів, а також повно та достовірно охарактеризувати потенціал зростання економіки у найближчій перспективі. Аналіз динаміки обсягу освоєних КІ за останні роки (підрозділ 2.1) дозволив виявити, що у середньому щорічно темп зростання обсягу інвестицій становив 22,1%. Найбільший приріст інвестицій (35,5%) відбувся у 2016 р. У цей період інвестиції спрямовувалися на модернізацію виробництва та оновлення ОК. Найбільшими інвесторами за підсумками 2020 року стали Кіпр та Нідерланди.

На основі фактичних даних щодо обсягу КІ України за 2017 – 2020 рр. із застосуванням трендових моделей спрогнозовано значення досліджуваного показника, тобто значення обсягу КІ на 2022 – 2024 рр. (рисунок 2.5). Як модель прогнозу, згідно з вимогами статистичної точності та достовірності, обрана степенева функція (значення 535,8 млрд. дол. – це значення обсягу КІ за 2020 р.; 0821 – це стала величина):

$$y = 535,8 \times x^{0821}$$

Перспективна оцінка обсягу інвестицій в ОК, заснована на параметрах статечної функції, склала: у 2022 р. – 621,4 млрд грн; у 2023 р. – 649,5 млрд грн; у 2024 р. – 697,2 млрд грн. Отримані дані свідчать про стрімке зростання обсягів інвестицій в ОК і дають можливість стверджувати, що цей прогноз є «оптимістичним» для економіки України. Збільшення обсягів інвестування, безумовно, призведе до позитивних кількісних змін, а також якісних змін у провідних видах економічної діяльності.

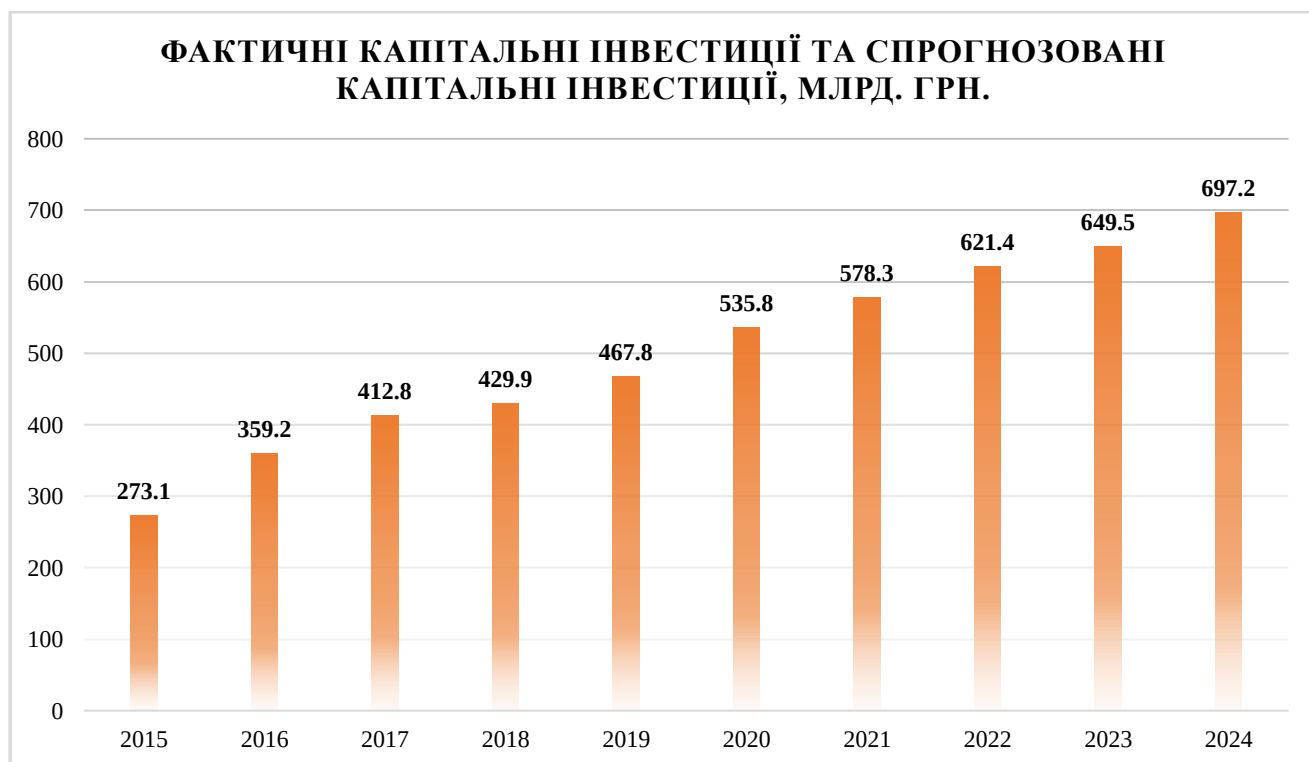

Рисунок 2.5 – Фактичні КІ за 2015-2021 роки та прогнозовані КІ за 2022-2024 роки

Джерело: складено автором на основі даних [34] та власні розрахунки автора

На обсяг інвестицій в ОК впливає низка факторів. Кількісно оцінити цей вплив дозволяє метод кореляційно-регресійного аналізу (КРА). Як факторні ознаки були обрані наступні:

X_1 – питома вага підприємств, які впроваджували інновації (%), оскільки передбачається, що інвестиції спрямовуються до інноваційного процесу;

X_2 – ступінь зносу ОЗ (%) – як головний індикатор необхідності КІ з метою модернізації та поновлення ОК;

X_3 – облікова ставка НБУ (%) – монетарний інструмент, на основі якого Національний банк встановлює розмір процентної ставки для користувачів позиковими коштами. Необхідність включення до моделі даного фактору обумовлена тим, що певний обсяг КІ фінансується за рахунок банківських кредитів;

X_4 – фактор часу для виключення автокореляції.

На основі вибраних факторів побудовано кореляційну матрицю, яка дозволяє вибрати для подальшого аналізу найбільш суттєві показники (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2. Кореляційна матриця

	y	X_1	X_2	X_3	X_4
y	1				
X_1	-0,20	1			
X_2	0,68	0,003	1		
X_3	0,67	-0,50	0,26	1	
X_4	0,86	-0,26	0,88	0,51	1

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

Коефіцієнти парної кореляції показали досить тісний зв'язок між результативними та факторними ознаками, проте між обсягом інвестицій в ОК та питоною вагою підприємств, які впроваджували інновації (X_1), зв'язок незначний (-0,20). У розвинених країнах інвестиції спрямовуються на інноваційні розробки, продукцію, виробництво. В Україні цей напрямок ще слабо розвинений. Інвестиції спрямовуються на підтримку вже діючих потужностей, а не на модернізацію або впровадження інноваційних процесів. Внаслідок слабого взаємозв'язку цей фактор виключено з моделі.

Для перспективної оцінки обсягу інвестицій в ОК спрогнозовано значення факторних ознак на 2022-2024 рр. (таблиця 2.3). Ступінь зносу ОФ спрогнозований на основі середньорічних темпів зростання за 2017-2020 рр., а облікова ставка НБУ представлена згідно з експертними оцінками [26].

Таблиця 2.3. Прогнозні значення показників КРА

Рік	КІ, млн. грн.	Рівень зносу основних фондів	Облікова ставка НБУ, %	Фактор часу
2022	607 543,9	79,3	10	10
2023	613 455, 7	84,1	12	11
2024	658 276,3	89,1	11	12

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків

З урахуванням формальних критеріїв апроксимації побудовано модель розвитку інвестиційних процесів в Україні, параметри якої є коефіцієнтами еластичності:

$$y = 9,3 + x_2^{0,012} \times x_3^{0,55} \times t^{0,74}$$

При збільшенні ступеня зношування ОФ на 1% відбувається збільшення обсягу інвестицій в ОК на 0,012%, що говорить про низьку привабливість інвестування в застаріле обладнання.

Зі зростанням облікової ставки НБУ на 1% збільшення інвестицій відбувається на 0,55%. Українські підприємства не мають альтернативи залучення додаткових коштів. У разі нестачі власних коштів з метою інвестування підприємство змушене звертатися за кредитами до банків. Отже, фактор X_3 не є вирішальним при виборі джерела фінансування.

Прогноз згідно з результатами КРА (рисунок 2.6) для економіки України є реальнішим, оскільки на даний момент у країні немає передумов для значного зростання обсягу інвестування безпосередньо в ОК.

Рисунок 2.6 - Динаміка та сценарії розвитку процесу інвестування в ОК України на 2015 – 2024 роки.

Джерело: складено автором на основі даних [34] та власні розрахунки автора

Таким чином, у найближчому майбутньому ІД в Україні матиме позитивні тенденції розвитку. Однак для покращення ситуації та залучення коштів в інвестиційний процес виникає потреба у якіснішому регулюванні ІД (про що мова детальніше буде йти в наступному розділі).

Світовий досвід підтверджує, що інвестиційна сфера, особливо в країнах з перехідною економікою, не в змозі «вилікуватися» за рахунок механізмів, що саморегулюються. Необхідне впровадження адекватних державних програм, спрямованих насамперед на покращення ІК та обсягу ефективності інвестування [5, с. 404].

На державному рівні необхідно регулювати вивіз капіталу з країни, стимулювати його реінвестування, підвищити зацікавленість потенційних вітчизняних інвесторів, а також і підвищити зацікавленість зарубіжних інвесторів у вклади коштів у виробничу сферу, удосконалити систему ліцензування та контролю за рухом капіталу в Україні та за її межами. Іноземне інвестування має розглядатися як імпульс економічного зростання, а чи не як заміщення внутрішніх інвестицій. Серед головних причин, які обумовлюють насамперед негативне сприйняття ІК України, іноземні інвестори відзначають проблеми у сфері оподаткування та митниці, корупцію та бюрократію, посилення тиску серед контролюючих органів, нестабільність зовнішньої політики та погіршення відносин із Євросоюзом.

Необхідною умовою залучення інвесторів у регіони України є розвиток інвестиційної та фінансової інфраструктури: наявність та ефективне функціонування банківського сектора, інвестиційних фондів, інститутів альтернативного інвестування, лізингових та страхових компаній, аудиторських, консалтингових, інжинірингових фірм та ін.

2.3. Можливі напрямки інвестування для України

На основі проведеного аналізу розглянемо можливі напрямки інвестування.

У підрозділі 2.1 нами було з'ясовано, що станом на 30 вересня 2020 року найбільші прямі іноземні інвестиції було здійснено в такі сфери економіки (у %) на загальну суму – 48 951,7 млн. дол. США (за даними НБУ): промисловість - 39,8 %; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 16,3 %; фінансова та страхова діяльність – 9,4 % та інформація та телекомунікації – 5,9 %.

На нашу думку, доцільним буде розглянути ті напрямки ІД у сфері економічної діяльності, де залучено найменше прямих іноземних інвестицій (далі III).

Спершу розглянемо сферу «інформація та телекомунікації».

Для активізації ІД у сфері економіки «інформація та телекомунікації» потрібна підтримка та розвиток інвестиційної привабливості галузі для того, щоб оператори та провайдери послуг змогли отримати доступ до ринків капіталів в Україні та інших країнах для фінансування модернізації та розширення вітчизняних телекомунікацій. Поліпшення ІК можливе за дотримання принаймні трьох умов:

1. Макроекономічна стабільність або наявність принаймні перспективи її стабілізації.
2. Існування чіткого плану структурних та інституційних реформ.
3. Наявність механізму реалізації цих реформ. Крім існування плану реформ другим, за черговістю перетворень, є формування законодавчо закріпленого механізму реалізації.

Основними напрямками діяльності, спрямованої на підвищення інвестиційної привабливості за умови забезпечення не лише захисту національного виробника, а й забезпечення захисту державних інтересів, мають стати:

1. Завершення реструктуризації галузі.
2. Удосконалення нормативно-правової бази.
3. Удосконалення корпоративного управління.

Для успішного завершення реформування галузі необхідно створення незалежного регулюючого органу. Дії, що проводяться існуючими на сьогоднішній день органами регулювання зв'язку – не узгоджені. Крім того, необхідно приділити особливу увагу питанням розвитку механізмів вирішення спорів та обговоренню проблем у сфері регулювання та галузевої структури (питання приєднання, структури тарифів, технологічних та комерційних моделей обслуговування населення з низькою платоспроможністю тощо).

Інформація та телекомунікації, серед інших секторів економіки сектор телекомунікацій виділяється як системотворчий, рівень розвитку якого впливає на всі інші сектори, і багато в чому визначальний для вирішення питань забезпечення національної безпеки України. Саме тому при лібералізації внутрішнього національного ринку телекомунікаційних послуг за правилами необхідно дотримуватись політики розумного рівня протекціонізму на основі поступового відкриття внутрішнього ринку України. Лібералізація ринку призведе до посилення конкуренції. Для користувачів це обернеться підвищенням доступності та покращенням якості послуг. Однак у національному масштабі для національних операторів це питання виживання в новому конкурентному середовищі, для якого буде характерною поява компаній з іноземними інвестиціями.

На тлі уповільнення світового економічного зростання дослідження інвестиційної привабливості галузей економіки представляє інтерес з позиції потенціалу та оцінки ймовірного ризику інвестицій у фондові активи.

Інформаційні технології дали вченим потужні інструменти для збирання та аналізу величезних масивів найрізноманітнішої інформації. З'явилися нові галузі економіки та сотні інноваційних компаній. Інвестиційні банки та приватні інвестори постійно запитують себе, куди вкладати гроші. Стратегічний погляд на сучасний економічний та технологічний простір дозволяє виділити найбільш перспективні сектори для інвестицій.

Так, наприклад, інвестування в інтернет-проекти має на увазі створення нового ресурсу чи покупку існуючого. Подібне інвестування потребує постійного контролю та роботи над ним. Інвестору необхідно або самостійно продумати стратегію пошуку відвідувачів, укладання договорів із компаніями, що займаються просуванням, або найняти компетентного співробітника. Даний вид інвестицій дозволяє створити ресурс з мінімальним капіталом і без залучення позикових грошей, вкластися відразу в кілька проектів у мережі, створивши свій інвестиційний портфель, а згодом домогтися додаткового регулярного доходу від реклами, продажу посилок. Однак такі інвестиції вимагають постійного залучення

інвестора і, якщо не займатися розвитком проекту, він перестане залучати аудиторію, отже, і гроші.

Підвищена увага до криптовалют почалася після того, як вартість біткоїнів протягом року зросла на 300 %. Але, крім біткоїну, люди інвестують у перспективні альткоїни. Так, наприклад, надійністю та стабільністю характеризуються DASH та ETN. Їхня ціна зростає щорічно в 8-12 разів. Брокери рекомендують вкладати гроші одразу в декілька криптовалют. Такий варіант інвестицій викликає високий рівень довіри спільноти, а вкладення не регулюються державою. Але мінусом інвестування в криптовалюту є нестабільність - за час існування валюти спостерігалися різкі злети та падіння курсу, а високі комісії роблять не вигідними дрібні транзакції.

В Україні фізична особа неспроможна самостійно купувати чи продавати акції, для цього необхідно укласти договір із брокером. Найчастіше він працює за відсоток від виконаних угод. Також необхідно враховувати, що подібний спосіб інвестування передбачає, що для виведення коштів необхідно сплатити податки – 13% прибутку.

Важливо також розумітися на акціях, які і коли варто купувати, а які можна продати. Цей вид інвестування передбачає, що інвестори можуть заробляти на спекуляціях з акціями або ж у вигляді дивідендів. Останні надходять на рахунок акціонера щороку. Торгівля акціями має на увазі наявність електронно-цифрової підписів. Такий вид інвестицій дозволяє отримати високий рівень доходу при аналізі ринку та вдалому вкладенні.

Якщо аналізувати показники освоєння КІ сферами економіки України, то на варто розглянути таку сферу, як агропромисловий комплекс (АПК), у якій у 2020 році показник освоєння КІ становив – 9,3 % [34].

Проведений аналіз ринку інвестицій в АПК України показав позитивну динаміку зростання інвестицій у ОК АПК. Проте, останніми роками частка інвестицій у АПК стосовно всіх інвестицій України трохи знизилася. Найбільше інвестується рослинництво та тваринництво. Найбільшу частку всіх інвестицій за джерелами фінансування України за 2017-2020 роки зайняли власні кошти.

Найбільший обсяг всіх інвестицій у 2020 році в Україні був спрямований на розвиток галузей АПК, що включає інвестиції на стимулювання розвитку пріоритетних підгалузей АПК та розвиток малих форм господарювання, а також інвестиції на підтримку сільськогосподарського виробництва по окремих підгалузі рослинництва і тваринництва. Більшість всіх субсидій в Україні 2020 року була орієнтована на реалізацію проєктів комплексного розвитку сільських територій.

Іноземні інвестиційні джерела у сучасний агропромисловий комплекс – це необхідні та обґрунтовані заходи, спрямовані на відновлення та підтримання стабільного економічного зростання, що у свою чергу сприятиме покращенню рівня життя людей та підвищення української економіки. Підтримка іноземних інвестицій у галузі АПК є своєчасною альтернативою імпорту сировини, готової продукції та інших продуктів.

АПК України є привабливим напрямком для іноземних інвесторів. Пов'язано це з тим, що значна частина земель не використовується з максимальним зиском для сільського господарства країни. Додатковий фактор – стратегічно вигідне розташування України щодо європейських та азійських ринків збуту. Вважаємо, що інвестиційний процес – це фактор, що створює основу для стабільного зростання нашого виробництва та економіки загалом.

Важливим є термінове вжиття заходів щодо стимулювання розвитку інвестиційної активності підприємницького сектору та нарощування обсягів інвестицій, хоча і спостерігається позитивна динаміка. Для вирішення зазначеної проблеми доцільно, насамперед, стимулювання розвитку державної, регіональної політики у зазначеному напрямку, наприклад, через сприяння розвитку вільних економічних зон, технопарків тощо.

Також важливо розвивати практику інвестиційного управління на рівні самих підприємств, проблемою для підприємств у сучасних умовах впливу кризи економіки, недостатності власних коштів для фінансування своєї діяльності виступає організація ефективної та результативної ІІ та вкладення інвестицій. Вирішити цю проблему можна за рахунок використання кваліфікованих кадрів, відповідальних за цей напрямок підприємницької діяльності.

Інвестиційна привабливість підприємства характеризується його фінансовим становищем, виробничим потенціалом, якістю управління бізнес-процесами та ринковою стійкістю.

Фінансово-економічна криза 2008–2010 років, війна, розпочата у 2014 році, Covid-19, що вибухнули значно вплинули на доступ українських підприємств та банків до зовнішнього кредитування. Складний процес залучення кредитних коштів на зовнішніх ринках та менш вигідні умови кредитування (спостерігається підвищення процентних ставок, зменшення строків погашення кредиту) змушують їх відмовлятися від перспективних інвестиційних планів.

Нестабільність макроекономічної ситуації в цілому, яка виявилася у збільшенні споживчих цін, формуванні негативного сальдо платіжного балансу, значному та непередбачуваному зміні валютного курсу національної валюти (до євро, долара США).

І на завершення даного розділу, звернемо увагу на сферу страхування. На сьогоднішній день новий напрямок у галузі досліджень ІД починає тільки розвиватися у даній сфері. Вчені розглядають теоретичні та методологічні засади ІД у страхуванні, методичні проблеми її проведення в умовах функціонуючого державного регулювання, способи фінансового стимулювання інвестиційних операцій страхових компаній, ключові засади вибору активів при страховому інвестуванні та фактори, що мають найбільший вплив на розвиток страхового інвестування. Проте суттєвих результатів у ІД страхові компанії України не досягли, що свідчить про необхідність подальшого дослідження та глибшого аналізу цієї проблеми для вдосконалення даного напрямку ІД.

Таким чином, інвестиції займають лідируюче місце, коли мова заходить про функціонування та розвиток економічних процесів, як на макро, так і на мікрорівні. Якщо неправильно використати потенціал інвестицій, то можна вплинути на темпи обсягу виробленої продукції. На макрорівні інвестиції допомагають розширювати відтворювальний процес, прискорювати науково-технічний прогрес, покращувати якість продукції в різних галузях економіки, відстежувати ефективність розвитку соціальних сфер тощо.

Щодо мікрорівня, то інвестиції допомагають контролювати діяльність різних підприємств, організацій, які ведуть різноманітну діяльність. Під контролем розуміється, відстеження якості продукції і надання послуг, максимізація прибутку, зниження витрат і т. п. Інвестиції на такому рівні займають важливе місце, коли йдеться про збільшення власного капіталу. Адже саме грамотні капіталовкладення в активи інших компаній та цінні папери, допомагають збільшити прибуток і реалізувати всі цілі.

РОЗДІЛ 3. РЕОРГАНІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ТА МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1. Вплив акціонерних товариств та інвесторів на інвестиційні процеси

Беззаперечно на інвестиційний клімат будь-якої країни впливає значна кількість факторів, а саме: насамперед ступінь довіри інвесторів до органів влади, безумовно стабільність та прогнозованість економічної та політичної ситуації, прозорі ринкові та структурні зміни, існування відповідної ринкової інфраструктури, зростання економіки.

На даному етапі розвитку економіки України вищезазначені складові не функціонують досить ефективно та злагоджено.

Хоча частково вони передбачені:

1. Законом України «Про інвестиційну діяльність» [32];
2. Законом України «Про режим іноземного інвестування» [15];
3. Законом України від 16.03.2000 № 1547-III, який ратифікував Вашингтонську конвенцію 1965 р. «Про порядок дозволу інвестиційних суперечок між державами та іноземними особами» [15];
4. Постановою КМУ «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» [33] та низка інших.

ІД беззаперечно тісно пов'язана з інвестиційною привабливістю суб'єкта. Необхідність визначення ступеня інвестиційної привабливості стоїть перед кожним суб'єктом господарювання незалежно від типу організаційно-правової форми, оскільки кожен суб'єкт потребує залучення додаткових ресурсів.

Оцінка інвестиційної привабливості компанії для бізнесу відіграє велику роль, оскільки потенційні інвестори приділяють цій властивості компанії значну увагу. Висока інвестиційна привабливість компанії передбачає високий ступінь

прибутковості операцій, що супроводжується помірними ризиками, або низьку прибутковість операцій, що супроводжується.

Акціонерні товариства (далі АТ), здійснюючи ІД, можуть залучати інвестиції з різних причин. Наприклад, для оновлення поточної матеріально-технічної бази, виходу на ринок нових підприємств, товарів чи послуг чи підвищення обсягів виробництва. Проте будь-яка ІД насамперед пов'язана з ризиками – невизначеністю. Тому управління ризиками є важливим етапом ІД будь-якого господарюючого суб'єкта.

Ключове завдання ризик-менеджменту зводиться до визначення потенційних зон ризику, виявлення типів ризиків, прогнозування практичних вигод інвестицій та визначення негативних наслідків усіх можливих типів ризиків.

Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості АТ для бізнесу відіграє велику роль, оскільки потенційні інвестори приділяють цій властивості компанії значну увагу. АТ з прийнятним рівнем інвестиційної привабливості має здатність до саморозвитку; можливостями застосувати інноваційні технології у виробництві та збуті продукції; стабільністю генерування грошових потоків; здатністю здійснювати діяльність у перспективних галузях економіки; конкурентоспроможністю продукції, що випускається.

Інвестиційна привабливість АТ – це насамперед система заходів, спрямованих беззаперечно на підвищення привабливості інвестицій, яка характеризує ефективність роботи підприємства, стабільність фінансового положення та враховує вплив зовнішніх макроекономічних факторів. Загалом концепція привабливості інвестицій означає, що існують такі інвестиційні умови, які впливають на переваги інвесторів при виборі об'єкта інвестування.

Отже, будь-яка ІД супроводжується ризиками. Тому важливо визначати не лише форму здійснення цієї діяльності, а й оцінювати її можливі позитивні та негативні ефекти.

Отже, здійснювана АТ ІД із розширенням свого виробничого процесу грає стимулюючу роль для всієї економіки, оскільки безпосередньо впливає на ІП країни. Купівля АТ інвестиційних товарів, різноманітних машин тягне у себе

загальне збільшення попиту товарному ринку, що безпосередньо сприяє зростанню економіки та зростанню залучення іноземних інвестицій загалом.

Вкладення ІР повинні реалізовуватися так, щоб максимальний ефект був диференціальним для всіх проєктів, що дозволить безумовно вибрати між різними варіантами інвестиційних програм, найбільш вигідних з точки зору прибутковості, тобто обсяг виробництва та сукупна корисність від проєкту будуть максимальними.

Головне завдання інвестора – це безумовно вибір об'єкту інвестування, що має найкращі насамперед перспективи розвитку та забезпечує високу ефективність вкладень. Вибір об'єкту вкладення коштів потенційного інвестора не відбувається спонтанно. Цьому передуює складний процес ретельного відбору, аналізу та оцінки всіх можливих претендентів, з яких вибирається найефективніший, привабливий об'єкт інвестування.

Найбільш привабливим для інвестора є АТ, яке перебуває на стадії зростання та на стадії зрілості, оскільки на даному етапі АТ перебуває насамперед у найбільш стабільному та прибутковому становищі, цьому етапу притаманні максимальна прибутковість та мінімальні ризики. При цьому розробка інвестиційної привабливості базується на визначенні стадії життєвого циклу АТ з урахуванням його фактичного фінансового стану.

Аналіз інвестиційної привабливості посідає першочергове місце в інвестиційному процесі. Від грамотного проведення аналізу діяльності АТ, від оцінки її фінансового становища і від точності визначення її місця над ринком залежить достовірність визначення її стадії життєвого циклу, що й дозволяє інвестору дійти невтішного висновку про його інвестиційну привабливість.

Необхідно розглянути дві основні групи інвесторів – це кредитори та учасники бізнесу. До групи кредиторів відносяться інвестори, зацікавлені у отриманні доходів як проценти на кредитні зобов'язання. До групи учасників бізнесу, тобто власників частки у бізнесі, віднесемо зацікавлених осіб у отриманні прибутку від вартості об'єкта інвестування.

Інтереси інвесторів лежать у сфері оцінки ризику та прибутковості інвестиційного проєкту, здатності АТ генерувати прибуток та виплачувати дивіденди.

З боку інвесторів визначаються вимоги до об'єкту інвестування, з урахуванням специфіки фінансово-господарської діяльності, рівня прибутковості та прибутковості діяльності, рівня обумовлених ризиків, пов'язаних з неповерненням вкладеного капіталу або недоотриманням доходу на кожний карбованець вкладеного капіталу. Проте варто зауважити, що особливий акцент інвесторів-кредиторів робиться на здатність комерційної організації виконати зобов'язання щодо повернення капіталу та виплати відсотків. Для інвесторів, що беруть участь у бізнесі, – свідчення того, що об'єкт інвестування здатний освоїти отримані інвестиції.

Отже, можна стверджувати, що інвестиції здійснюються з метою отримання доходу у вигляді прибутку та стають марними, якщо вони не приносять АТ прибутку.

Інвестиційну привабливість пропонуємо оцінювати як рівень доходів інвестора, який може отримати на вкладені кошти. Ця оцінка зумовлена тим, що в реальних умовах господарювання необхідно формувати інвестиційне середовище, що сприяє підвищенню інвестиційної привабливості АТ як для іноземних, так і для українських інвесторів.

3.2. Рекомендації щодо вдосконалення системи інвестиційного фонду

Інвестиційні фонди (далі ІФ) є беззаперечно важливою ланкою у системі фінансового посередництва та необхідною складовою ефективного розподілу капіталу в національній економіці. Зрештою, саме це спричинило те, що в багатьох країнах світу в останні десятиліття кількість самих ІФ та розміри їх активів значно зросли. Найбільшого розвитку вони отримали промислово розвинених країн –

США, Великобританії, Канаді, Німеччини, Японії та інших. У нашій країні існують певні проблеми системи ІФ, вдосконаленню яких варто приділяти багато уваги.

Зазначимо, що на законодавчому рівні діяльність ІФ здійснюється згідно чинного Указу Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» [30].

Як пропозиції щодо зміни системи ІФ насамперед потрібно внести зміни в інвестиційне законодавство, зокрема:

- 1) обмежити біржові угоди з цінними паперами ІФ за умови, що ціни їх купівлі-продажу можуть відрізнятися від вартості чистих активів ІФ не більше, ніж на 10-15%;
- 2) встановити достатність власні кошти спеціалізованого депозитарію ІФ у вигляді фактичної та зафіксованої вартості;
- 3) запровадити незалежність спеціалізованого депозитарію ІФ від інших суб'єктів відносин, пов'язаних з ІФ;
- 4) встановити заборону на одночасне надання спеціалізованим депозитарієм ІФ консультаційних послуг та послуг з ведення бухгалтерського обліку підконтрольних йому ІФ;
- 5) встановити заборону на ведення спеціалізованим депозитарієм ІФ реєстру власників інвестиційних паїв пайових ІФ;
- 6) усунути обмеження на вкладення ІФ у цінні папери іноземних підприємств та міжнародних організацій;
- 7) запровадити інформаційну рівність регулятора з усіма зацікавленими особами.

З метою стимулювання діяльності ІФ нами дано такі пропозиції щодо покращення податкового законодавства:

- 1) звільнити від оподаткування прибуток акціонерних ІФ з метою ліквідації подвійного оподаткування доходів інвесторів;
- 2) звільнити від оподаткування частину доходів акціонерів і пайовиків ІФ з метою зрівнювання їх у правах із вкладниками банків.

Пропонується також у рамках валютного законодавства зняти обмеження на роботу керуючих компаній ІФ на зарубіжних ринках та із закордонними активами, а в рамках кримінального законодавства пропонується встановити кримінальну відповідальність для керівників неліцензованих інвестиційних інститутів з мірою відповідальності за такими злочинами, порівнянною з аналогічними злочинами банківську сферу.

Нами сформульовані заходи, покликані підвищити ефективність правозастосування на ринку цінних паперів шляхом укладання угод з правоохоронними органами, формування робочих груп, вироблення та послідовного відстоювання спільної позиції перед громадськими, законодавчими та судовими органами.

Як заходи щодо ліквідації економічної безграмотності громадян у галузі ринку цінних паперів, колективних інвестицій та ІФ, нами надано пропозиції щодо покращення інформаційного забезпечення діяльності ІФ, схематично представлені на рисунку 3.1.

Відновити довіру громадян до схем колективних інвестицій на ринку цінних паперів і залучити заощадження населення в реальний сектор економіки за допомогою ІФ неможливо без цілеспрямованої політики держави щодо створення дієвих гарантійних механізмів повернення втрачених коштів.

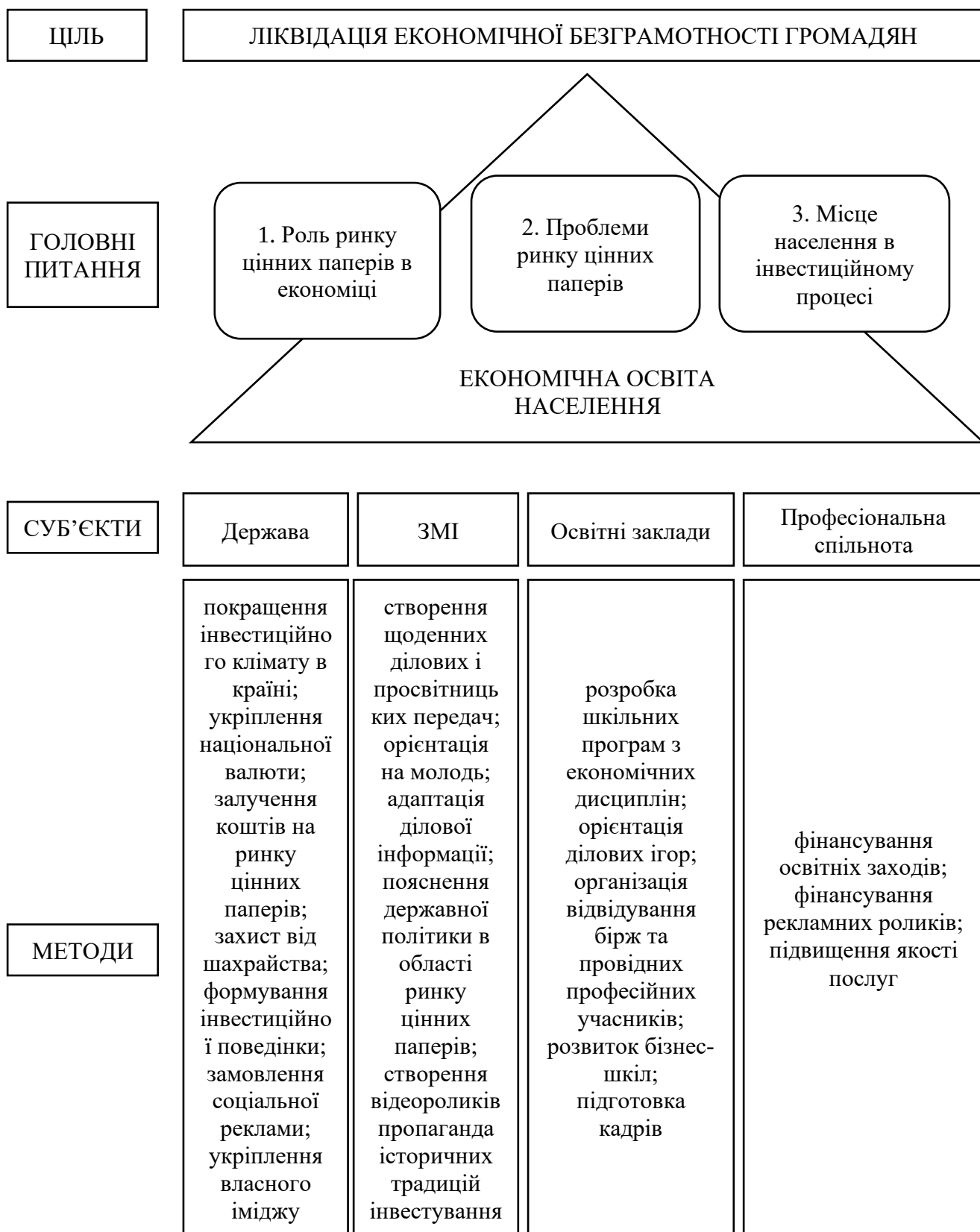

Рисунок 3.1 – Пропозиції щодо ліквідації економічної безграмотності громадян

Джерело: власні розробки автора

У цьому зв'язку нами запропоновано створення так званого компенсаційного фонду (КФ), і, за прикладом американської Корпорації SIPC, визначено механізм його роботи.

3.3. Регулювання надходження фінансів до державних органів та контроль над ними

Дослідження ролі держави як регулятора інвестиційних процесів, зокрема регулювання надходження фінансів до відповідних державних органів та контроль над ними, дозволило виявити ключові напрями та механізми:

- 1) підвищення інвестиційної привабливості секторів економіки, які є драйверами технологічного розвитку, сприяння припливу інвестицій за допомогою реалізації комплексу заходів податкового, тарифного, митного, технічного та інших типів державного регулювання, а також фінансової підтримки;
- 2) активізація інноваційної активності компаній з державною участю шляхом формування вимог до інноваційної складової їх інвестиційних програм;
- 3) нарощування державних витрат на співфінансування інвестиційних проєктів (у тому числі за допомогою вдосконалення регулювання галузі венчурного фінансування, реалізації проєкту кооперації бізнесу та вузів, установ науки, розширення підтримки через інститути розвитку, державних та регіональних програм розвитку економіки), формування механізмів державно-приватного партнерства);
- 4) модернізація інфраструктури інноваційної економіки (у тому числі об'єктів транспортної та телекомунікаційної інфраструктури);
- 5) збільшення підтримки просування вітчизняної інноваційної продукції (послуг) та технологій на світові ринки, включаючи збільшення обсягів

фінансування на надання кредитної та гарантійної підтримки, а також на фінансування витрат;

- б) збільшення бюджетних витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, оновлення наукової та приладової бази, посилення ролі інститутів розвитку у фінансуванні досліджень та розробок.

Таким чином, в Україні сформовані інститути, механізми та інструменти розвитку, регулювання та контролю ІД, а державний вплив на інвестиційну сферу спрямований насамперед на соціально-економічний розвиток територій у частині створення та розвитку об'єктів транспортної, комунальної, енергетичної інфраструктури, інноваційних об'єктів. Але на підставі офіційної статистичної інформації можна бачити, що, починаючи з другої половини 2012 року, в Україні уповільнюється динаміка більшості економічних показників: суттєво уповільнилося зростання промислового виробництва, інвестицій, будівництва, а також роздрібного товарообігу, що призвело до уповільнення загальноекономічної динаміки і натомість послаблення зовнішнього попиту.

Наявність негативних економічних явищ і процесів в умовах переходу світової економіки до нового технологічного укладу та необхідності динамічних зусиль з подолання технологічного відставання країни зумовлюють необхідність активізації ролі держави в регулюванні інвестиційних процесів при посиленні уваги до питань ідентифікації загроз сталому розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» усунення загроз національній безпеці можливе, серед іншого, на основі усунення диспропорцій розвитку регіонів, підвищення регіональної інвестиційної та підприємницької активності, що обумовлює важливість формування регіональної інвестиційної політики, спрямованої на залучення інвестиційних ресурсів та визначення напрямків їх найбільш ефективного та раціонального використання на користь регіону [35].

Фінансовий механізм державного регулювання ІД в Україні характеризується в роботі як достатньої і в частині законодавчо-нормативного забезпечення, і існуючих методів і форм фінансування.

Тим не менше, значення показників, отриманих у роботі та характеризуючих темпи економічного зростання, структуру інвестицій за галузями та видами діяльності, технологічний стан вітчизняної промисловості, стан соціальної сфери свідчать про недостатність фізичних об'ємів задіяних інвестицій та низької ефективності капітальних вкладень.

Вивчивши структуру приросту інвестицій в ОК по галузях економіки в 2020 р. зазначено, що лідируюче місце в ній належить промисловому сектору.

Одним з основних інструментів регулюючого впливу на ІД є бюджет. У сучасній Україні роль бюджету як найважливішого фактору економічного зростання, заснованого на високотехнологічному виробництві, інноваційному розвитку, не реалізується, на наш погляд, повною мірою.

На етапі розвитку української економіки гостро стоїть питання про створення та розвиток промисловості, заснованої на високих технологіях, здатної виробляти конкурентоспроможну продукцію. Це вимагає значних інвестиційних витрат та високої концентрації капіталу. Тому стратегічним напрямом бюджетного регулювання ІД, на наш погляд, є концентрація вільних державних фінансових ресурсів та їх використання на розвиток промисловості, науки та техніки, що відповідає потребам інноваційного розвитку країни. Істотним нововведенням у бюджетній політиці та бюджетному законодавстві України стало створення в системі функціонування федерального бюджету Стабілізаційного фонду, відновлений у 2020 році [45].

Світовий досвід створення та використання коштів подібних фондів не може, на нашу думку, повною мірою використовуватися в Україні з наступних причин: сучасний рівень економічного розвитку країни та виробництва ВВП не відповідає рівню якості життя, він значно нижчий за потенційні можливості і не йде в жодне порівняння з такими країнами як Норвегія, Сінгапур або Гонконг, що мають аналогічні фонди, зіставлення рівня безробіття та чисельності робочої сили в

Україні має величезний розрив із показниками порівнюваних країн; невисокий технологічний рівень виробництва в нашій країні, низька освоєність територій та незадовільний стан транспортної інфраструктури, необхідність створення та розвитку нових секторів економіки.

Перелічені фактори свідчать про величезні інвестиційні потреби української економіки та, відповідно, недоцільності копіювання механізмів формування подібних інституцій накопичення вільних фінансових ресурсів в інших країнах.

Таким чином, у нас зроблено висновок про те, що механізм формування та вкрай обмеженого використання коштів Стабілізаційного фонду призводить до скорочення використання ВВП, зниження темпів та обсягів виробництва. На наш погляд, логіка державного управління в ІД в умовах ринкового господарства говорить про те, що в період формування кон'юнктурних «сировинних» доходів в умовах України необхідно збільшення державних витрат на розвиток обробних галузей, високотехнологічних, заснованих на останніх досягненнях науки та техніки. Це дозволило б сформувати міцний справ для майбутніх поколінь

Інструментом інвестиційного регулювання виступає так само податковий механізм. Можна говорити про недостатню їх відповідність потребам сучасної української економіки. Необхідно відходити від політики нейтральності податків, тобто рівних податкових умов всім галузям економіки. Ефективність застосування податкових пільг має підтверджуватись моніторингом результативності та впливу наданих пільг на економіку.

Амортизаційна політика держави є частиною інвестиційної політики, її помітна зміна у бік лібералізації відбулася в 2002 р. Сьогодні в Україні існують фінансові можливості вдосконалення амортизаційного механізму з метою формування організаціями амортизаційних накопичень, достатніх для оновлення застарілого морально або фізично майна. Частково пропонується повернутися до практики переоцінки майна, що амортизується, з метою оподаткування. Збільшення амортизаційних відрахувань внаслідок переоцінки основних фондів має розглядатися як надання пільги і, у цьому випадку, правомірно ставити питання

про цільове використання цієї частини амортизації та спрямування її на оновлення основних фондів.

Свідченням посилення фінансового механізму державного регулювання ІД України стало ІФ, про який мова йшла в попередньому підрозділі.

При конкурсному відборі інвестиційних проєктів за участю державної підтримки застосовуються кількісні критерії, що оцінюють мінімально достатні рівні фінансової, бюджетної та економічної ефективності проєкту. Останній критерій є принципово новим і значущим елементом у переліку аналітичних оцінок, що пред'являються до інвестиційних проєктів, що фінансуються за участю бюджетних коштів. Інвестиційний проєкт, відповідно до критерію економічної ефективності, за встановлений розрахунковий період повинен забезпечувати внесок у збільшення ВВП, що перевищує 0,01%.

На інвестиційний клімат будь-якої країни впливає значна кількість факторів, а саме: ступінь довіри інвесторів до органів влади, стабільність та прогнозованість економічної та політичної ситуації, прозорі ринкові та структурні зміни, існування відповідної ринкової інфраструктури, зростання економіки.

На даному етапі розвитку економіки України вищезазначені складові не функціонують досить ефективно та злагоджено. Хоча частково вони передбачені: Законом України «Про інвестиційну діяльність» [32], Законом України «Про режим іноземного інвестування» [34], Законом України, який ратифікував Вашингтонську конвенцію 1965 р. «Про порядок дозволу інвестиційних суперечок між державами та іноземними особами» [15], Постанова КМУ «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» [33], Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» [31], та ін.

Вітчизняне законодавство не забороняє іноземним агентам вести ІД навіть у тому випадку, якщо йдеться про суб'єкти господарювання, що мають стратегічне значення. Просто укладання угоди, що має своїм наслідком встановлення іноземного контролю над організацією, має передувати запиту дозволу на його укладання, а іноді — завершуватися наступним повідомленням вітчизняного регулятора.

У своїй регуляторній діяльності вітчизняні органи управління керуються принципом попереднього розкриття іноземним інвестором інформації щодо своєї структури володіння. Це дозволяє усунути бар'єри на шляху відповідальних фінансистів та підприємців.

Функція контролю іноземних інвестицій в Україні покладено на Антимонопольний комітет України (далі АМКУ) [2]. Інструменти контролю постійно вдосконалюються і загалом відповідають сучасним викликам та загрозам. Найважливішим постулатом державної політики щодо розвитку конкуренції визначено забезпечення умов для залучення інвестицій суб'єктів господарювання у розвиток товарних ринків.

У 2020 році значення іноземних інвестицій ще більше зросло, оскільки склалися нові унікальні фактори, що несуть загрозу економіці та громадянам. Зростання кількості хворих через Covid-19 змусило владу фактично призупинити виробництво у багатьох галузях світового та вітчизняного господарювання. Тепер його функціонування потребує меншого обсягу сировини. Потім знижується ВВП, доходні частини бюджетів, що обмежує можливості влади підтримувати та стимулювати виробництво. Отже, інвестиції в сучасних умовах можуть стабілізувати вплив на вітчизняний бюджет та господарську активність.

Встановлюються тісні робочі контакти з представництвами та торгово-промисловими палатами зарубіжних країн в Україні щодо проведення переговорів із представниками підприємницьких кіл. Активно використовується робота у форматі двосторонніх міжурядових колегій. Щорічно АМКУ бере участь у роботі 10 і більше таких колегій, у тому числі у співпраці з країнами Південно-Східної та Центральної Азії, Близького та Середнього Сходу, Європи, США та Африки.

Загалом слід зазначити, що чинне законодавство відповідає сучасним вимогам захисту інтересів інвесторів та країни-одержувача інвестицій, проте потребує постійної модернізації з урахуванням постійної зміни економічної ситуації. За підсумками останніх років, законодавчі ініціативи Управління контролю іноземних інвестицій, АМКУ увійшли до ТОП-10 кращих досягнень управлінь центрального апарату АМКУ. Основна мета всіх змін – встановити чіткі,

зрозумілі та прозорі правила, уникнути можливості неоднозначного трактування законодавства усіма сторонами – іноземними інвесторами, антимонопольним органом, іншими чинними органами виконавчої влади та юридичними компаніями, які ці угоди обслуговують.

Українське законодавство про іноземні інвестиції не є заборонним. Дотримуючись певних правил, є широкі можливості для інвестицій.

ВИСНОВКИ

Виконуючи поставлені перед нами завдання для досягнення сформульованої мети даної магістерської роботи, ми прийшли до наступних висновків:

1. Висвітлюючи питання сутності ІД, ми встановили, що існує безліч підходів до визначення та трактування поняття «інвестицій» та поняття «інвестиційна діяльність». У найширшому сенсі, інвестиції – це те, що вкладено сьогодні, аби у майбутньому отримати велику суму. Або інвестиції - це цілеспрямоване вкладення капіталу у всіх можливих його типах та формах, яке здійснюється для досягнення індивідуальних цілей інвестора. Під визначенням «інвестиційна діяльність» насамперед розуміється нами процес вкладення капіталу (так зване інвестування) та здійснення сукупності практичних дій з реалізації інвестицій безпосередньо із метою та ціллю отримання насамперед прибутку та (або) можливого досягнення іншого потрібного та корисного ефекту. При цьому будь-яка ІД, як цілеспрямований процес, передбачає пошук необхідних інвестиційних ресурсів, вибір ефективних та необхідних об'єктів (інструментів) самого інвестування, а також і формування чітко збалансованої та виокремленої за відповідними обраними параметрами та властивостями інвестиційної програми (інколи прийнято казати інвестиційного портфеля) та забезпечення її реалізації.

2. Проаналізувавши актуальність та необхідність інвестиційних процесів зі сторони держави, ми прийшли до думки: інвестиції мають вирішальний вплив формування темпів власне економічного зростання, добробут населення держави, що у своє чергу, безпосередньо з забезпеченням оптимального співвідношення між накопиченням і споживанням. Актуальність та необхідність інвестиційних процесів визначається також їх унікальною та позитивною властивістю – так званий «ефект мультиплікатора». Тобто певні вкладення до однієї із обраних галузей супроводжуються необхідністю певних вкладень у галузі, які будуть виступати суміжними із нею. Через діючу на сьогодні війну в Україні назрів неминучий так званий «вторинний потік» інвестицій насамперед у виробництво

суміжних галузей. Поштовхи, що породжуються початковими інвестиціями, звичайно, згасають, другі поштовхи слабші за перші, а треті поштовхи слабші за інші. Але, якщо дивитися в цілому, то ефект мультиплікатора навіть протягом року призводить приблизно до подвоєння початкових інвестицій та відповідно до економічного зростання держави. На даний момент, Україна має нестабільне економічне становище, внаслідок чого прагне та потребує залучення інвестицій, які сприяли б створенню процвітаючого суспільства насамперед із високим рівнем життя населення. Залучення іноземних капіталовкладень сприяє розвитку та зростання внутрішнього інвестування. Їхній потік, в даний час, дуже необхідна для виходу з сучасного кризового та критичного стану. Таким чином, ми з'ясували, що для поглиблення інвестиційного процесу необхідно формування та проведення правильної державної ІП, яка сприятиме стабілізації фінансового стану країни.

3. Визначаючи основне завдання ІП в Україні, ми встановили: вибір та підтримка розвитку ключових галузей господарства; забезпечення здатністю продукції конкурувати на ринку; підтримка розвитку малого бізнесу, а також і середнього бізнесу; гарантування збалансованості під час розвитку практично усіх сфер економіки України. ІП має бути збалансованою та спрямованою на гармонійне доповнення внутрішніх інвестицій зовнішніми, де визначальними факторами будуть виступати національні інтереси самої держави. Ми встановили, що саме ефективна ІП є запорукою покращення безпосередньо інвестиційного клімату України, а також інвестиційної привабливості її регіонів і, як наслідок, інструментом стимулювання і інвестиційної активності, і підвищення іміджу України як інвестиційно-привабливої держави із рівнем прибутковості та захищеності інвестицій.

4. Проаналізувати нинішню інвестиційну політику України, ми дослідили, що основними країнами-інвесторами виступають Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Австрія, Велика Британія та Віргінські острови. Причому Кіпр посідає перше місце за загальним обсягом внесених з початку інвестування в українську економіку. Щодо галузевої структури ІП, то значні їх обсяги були зосереджені у фінансовій сфері. На промисловість припадало найбільше ІП. Перспективними секторами

української економіки для іноземних інвесторів також залишаються: операції з нерухомістю, оренда, інжиніринг, торгівля, ремонт автомобілів та побутових виробів, будівельна галузь, діяльність транспорту та зв'язку. Невисокі темпи приросту ПІІ в українську економіку за останні роки пояснюються такими причинами. По-перше, фінансово-економічна криза через початок війни у 2014 році, що вибухнула, значно вплинула на доступ українських підприємств та банків до зовнішнього кредитування. Складний процес залучення кредитних коштів на зовнішніх ринках та менш вигідні умови кредитування (спостерігається підвищення процентних ставок, зменшення строків погашення кредиту) змушують їх відмовлятися від перспективних інвестиційних планів. По-друге, поглибленням глобальної кризи через Covid-19 спостерігався значний відтік капіталу нерезидентів з української економіки, який спровокував дефіцит коштів на внутрішньому фінансовому ринку та різке падіння неліквідного вітчизняного фондового ринку, що значно обмежило пропозицію інвестиційних об'єктів для продажу потенційним інвесторам та призвело до трансформації галузевої та географічної структур ПІІ. По-третє, нестабільність макроекономічної ситуації в цілому, яка виявилася у збільшенні споживчих цін, формуванні негативного сальдо платіжного балансу, значну зміну валютного курсу національної валюти (до євро, долара США). Сукупність зовнішніх та внутрішніх негативних факторів значно впливає на приплив ПІІ до української економіки. Тим часом є всі підстави виділити Україну як країну, яка реально та потенційно цікава для інвесторів у середньостроковій перспективі. Так, за умови подолання світової фінансової кризи та економічної рецесії Україна як країна-реципієнт й надалі отримуватиме ПІІ в обсягах, які в теперішній час наявні. За останні роки, починаючи з 2017 року і до 2020 року, спостерігається динаміка збільшення ПІІ в Україну. На нашу думку, цьому сприятиме велика ємність та перспективність внутрішнього ринку, недооцінка українських активів щодо їх аналогів у країнах з розвинутою економікою, збільшення доходів та стимулювання споживання населенням, використання вигідного геополітичного становища, наближеність до ринків країн ЄС та СНД та основним донорам ПІІ — країнам ЄС.

5. Охарактеризувавши процес моделювання та управління ІД, ми дослідили, що у найближчому майбутньому ІД в Україні матиме позитивні тенденції розвитку. Однак для покращення ситуації та залучення коштів в інвестиційний процес виникає потреба у якіснішому регулюванні ІД (про що мова детальніше буде йти в наступному розділі). Світовий досвід підтверджує, що інвестиційна сфера, особливо в країнах з перехідною економікою, не в змозі «вилікуватися» за рахунок механізмів, що саморегулюються. Необхідне впровадження адекватних державних програм, спрямованих на покращення інвестиційного клімату та обсягу ефективності інвестування.

6. Висвітливши можливі напрямки інвестування для України, ми змогли виокремити наступні: інвестиції в сферу інформації та телекомунікації, інвестиції в сферу АПК, інвестиції в промислову сферу, інвестиції в сферу фінансування та соціального страхування, поза як інвестиції допомагають контролювати діяльність різних підприємств, організацій, які ведуть різноманітну діяльність. Під контролем розуміється, відстеження якості продукції і надання послуг, максимізація прибутку, зниження витрат і т. п. Інвестиції на такому рівні займають важливе місце, коли йдеться про збільшення власного капіталу. Адже саме грамотні капіталовкладення в активи інших компаній та цінні папери, допомагають збільшити прибуток і реалізувати всі цілі.

7. Визначивши вплив АТ та інвесторів на інвестиційні процеси, ми з'ясували наступне: інвестори – це безумовно основні суб'єкти ІД, якими можуть бути вкладники, покупці, замовники, кредитори та інші учасники інвестування. Інвестор здійснює насамперед самостійний вибір об'єктів інвестування, визначає напрями, обсяги та ефективність інвестицій, контролює їх цільове використання, є власником створеного об'єкту ІД. Характерна риса інвестора полягає у відмові від негайного споживання наявних коштів на користь задоволення своїх потреб у майбутньому на новому, беззаперечно на вищому рівні. Головне завдання інвестора – це безумовно вибір об'єкту інвестування, що має найкращі насамперед перспективи розвитку та забезпечує високу ефективність вкладень. Вибір об'єкту вкладення коштів потенційного інвестора не відбувається спонтанно. Цьому

передусь складний процес ретельного відбору, аналізу та оцінки всіх можливих претендентів, з яких вибирається найефективніший, привабливий об'єкт інвестування. Найбільш привабливим для інвестора є АТ, яке перебуває на стадії зростання та на стадії зрілості, оскільки на даному етапі АТ перебуває насамперед у найбільш стабільному та прибутковому становищі, цьому етапу притаманні максимальна прибутковість та мінімальні ризики. При цьому розробка інвестиційної привабливості базується на визначенні стадії життєвого циклу АТ з урахуванням його фактичного фінансового стану. Аналіз інвестиційної привабливості посідає першочергове місце в інвестиційному процесі. Від грамотного проведення аналізу діяльності АТ, від оцінки її фінансового становища і від точності визначення її місця над ринком залежить достовірність визначення її стадії життєвого циклу, що й дозволяє інвестору дійти невтішного висновку про його інвестиційну привабливість.

8. На основі аналізу, проведеного в даному дослідженні, ми розробити рекомендації, які стосуються вдосконалення системи інвестиційного фонду: розроблено механізм ліквідації економічної безграмотності громадян; обмежити біржові угоди з цінними паперами ІФ за умови, що ціни їх купівлі-продажу можуть відрізнятися від вартості чистих активів ІФ не більше, ніж на 10-15%; встановити достатність власні кошти спеціалізованого депозитарію ІФ у вигляді фактичної та зафіксованої вартості; запровадити незалежність спеціалізованого депозитарію ІФ від інших суб'єктів відносин, пов'язаних з ІФ; встановити заборону на одночасне надання спеціалізованим депозитарієм ІФ консультаційних послуг та послуг з ведення бухгалтерського обліку підконтрольних йому ІФ; встановити заборону на ведення спеціалізованим депозитарієм ІФ реєстру власників інвестиційних паїв пайових ІФ; усунути обмеження на вкладення ІФ у цінні папери іноземних підприємств та міжнародних організацій; запровадити інформаційну рівність регулятора з усіма зацікавленими особами; звільнити від оподаткування прибуток акціонерних ІФ з метою ліквідації подвійного оподаткування доходів інвесторів; звільнити від оподаткування частину доходів акціонерів і пайовиків ІФ з метою зрівнювання їх у правах із вкладниками банків.

9. Оцінивши процес регулювання надходження фінансів до відповідних державних органів та контроль над ними, ми з'ясували, що на даному етапі всі процеси ІД передбачені: Законом України «Про інвестиційну діяльність», Законом України «Про режим іноземного інвестування», Законом України, який ратифікував Вашингтонську конвенцію 1965 р. «Про порядок дозволу інвестиційних суперечок між державами та іноземними особами», Постанова КМУ «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки», Указ Президента України «Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії» та ін. Вітчизняне законодавство не забороняє іноземним агентам вести ІД навіть у тому випадку, якщо йдеться про суб'єкти господарювання, що мають стратегічне значення. Просто укладання угоди, що має своїм наслідком встановлення іноземного контролю над організацією, має передувати запиту дозволу на його укладання, а іноді – завершуватися наступним повідомленням вітчизняного регулятора. У своїй регуляторній діяльності вітчизняні органи управління керуються принципом попереднього розкриття іноземним інвестором інформації щодо своєї структури володіння. Це дозволяє усунути бар'єри на шляху відповідальних фінансистів та підприємців. Функція контролю іноземних інвестицій в Україні покладено на Антимонопольний комітет України (далі АМКУ) [45]. Інструменти контролю постійно вдосконалюються і загалом відповідають сучасним викликам та загрозам. Найважливішим постулатом державної політики щодо розвитку конкуренції визначено забезпечення умов для залучення інвестицій суб'єктів господарювання у розвиток товарних ринків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаров А. О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / А. О. Азаров, Д. М. Бершов. Фінанси України. 2018. № 9. С. 52-58.
2. Антимонопольний комітет України. URL: <https://amcu.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2022)
3. Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент: підручник / І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва. – Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2018. 398 с.
4. Богатирьов А.Г. Інвестиційне право. Дніпропетровськ: Вітчизняне право, 1992. 272 с.
5. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. / Борщ Л. М., Герасимова С. В. Київ: Знання, 2017. 685 с.
6. Гладка У. Інвестиційна діяльність та її державне регулювання. Регіональна економіка. 2019. №2. С. 49-55.
7. Глобальний вимір конкурентоспроможності України. Індекс (Global Competitiveness Index). URL: https://govdata360.worldbank.org/indicators/ha03bec65?country=BRA&indicator=41472&viz=line_chart&years=2017,2019 (дата звернення: 15.04.2022)
8. Денисенко М.П., Черваньов М.П. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Алерта, 2019. 338 с.
9. Долінський Л.Б. Кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Долінський Леонід Борисович, канд. екон. наук, доц., проф. каф. екон. кібернетики Ун-т держ. фіск. служби України ; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : ЧНТУ, 2019. 390 с.
10. Економіка у 2019 році продовжила зростати: доповідь про результати діяльності мінекономіки у профільному комітеті ради. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL:

- <https://me.gov.ua/news/Detail?lang=uk-UA&id=3ad175de-05e7-4e87-b2c9d7d9e8991d2a&title=EkonomikaU2019> (дата звернення: 03.02.2022).
11. Економічна статистика. Державна служба статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/nac_r.htm (дата звернення: 03.02.2022).
 12. Затонацька Т.Г. Бюджетно-податкове регулювання інвестиційної діяльності в Україні: монографія. Київ: Задруга, 2012. 299 с.
 13. Інвестиційна політика та міжнародне інвестиційне співробітництво. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Стан%20інвестиційної%20діяльності%20в%20Україні&showArchive=true&showAllArchive=True> (дата звернення: 15.04.2022)
 14. Кейнс Дж. Загальна теорія зайнятості, відсотка та грошей. Харків, 2020. 127 с.
 15. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами: ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 18.05.1965 / ратифікація: Закон України від 16.03.2000, № 1547-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text (дата звернення: 23.04.2022)
 16. Корж М.А. Пряме іноземне інвестування в умовах фінансової глобалізації. Фінанси України. 2011. №12. С. 61–76.
 17. Коуз Рональд Фірма, ринок та право / Рональд Коуз; пров. з англ.: Б. Пінскер. Одеса: Фонд Ліберальна місія: Нове вид-во, 2017. 224 с
 18. Куньч З. Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2007. 848 с.
 19. Литвин О.В. Вдосконалення методики комплексного оцінювання та моніторингу ефективності інвестиційної політики держави. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2019. №. 51. С. 79-85.
 20. Михайловська С. Настрої інвесторів: 2019 vs 2020. Юридична газета online. 2020. № 1 (707). URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/nastroyi-investoriv-2019-vs-2020.html> (дата звернення: 03.02.2022).

21. Міжнародна інвестиційна позиція (за методологією КПБ6), у млн дол. США.
URL: https://bank.gov.ua/files/ES/IIP_y.pdf (дата звернення: 15.04.2022)
22. Мішина Д.В. Взаємозв'язок інвестицій та економічного зростання: ретроспективний аналіз. Економіка та підприємництво. 2020. №7 (36). З. 33-36.
23. Наділь-Червінська М.П., Червінський П.П. Великий тлумачний словник іншомовних слів. Т. 1. Донецьк, 1997. З. 495.
24. Нехайчук Д.В. Концептуальні підходи щодо реформування інвестиційної політики в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 20. С. 128-131.
25. Новий словник іншомовних слів близько 40000 слів і словосполучень / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк; за ред. Л.І. Шевченко. Київ: АРІЙ. 2007. 672 с.
26. Облікова ставка НБУ. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/refinance/> (дата звернення: 15.04.2022)
27. Організація економічного співробітництва та розвитку. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). URL: <https://www.oecd.org> (дата звернення: 15.04.2022)
28. Орлова Н. С., Максимова Т. В. Формування інвестиційної політики країни в умовах сталого розвитку. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 24. С. 166-170.
29. Оцінка обсягів прямих іноземних інвестицій, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) за 2010–2019 рр. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 03.02.2022).
30. Пересада А.А. Інвестиційне кредитування / А.А. Пересада, Т.В. Майорова. Київ, 2020. 272 с.
31. Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії: Указ Президента України; Положення від 19.02.1994 № 55/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55/94#Text> (дата звернення: 23.04.2022)

32. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> (дата звернення: 03.02.2022).
33. Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 1995 р. № 384. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/384-95-%D0%BF> (дата звернення: 03.02.2022).
34. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр#Text> (дата звернення: 23.04.2022)
35. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України; Стратегія від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 23.04.2022)
36. Рейтинг країн з легкості ведення бізнесу (Doing Business). URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/doing-business> (дата звернення: 15.04.2022)
37. Рейтингове агентство Moody's Investors Service. URL: https://www.moodys.com/pages/default ee.aspx?stop_mobi=yes (дата звернення: 15.04.2022)
38. Руденко В.В. Сучасні тенденції інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. Вісник Хмельницького національного університету. 2015. №1. С. 133–138.
39. Сержанов В. В. Державна інвестиційна політика як інструмент модернізації національної економіки. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. № 5(1). С. 73-78.
40. Стабілізаційні фонди України: коли створювались та про які суми йдеться. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/11/30/infografika/ekonomika/stabilizacijni->

- [fondy-ukrayiny-koly-stvoryuvalys-ta-pro-yaki-sumy-jdetsya](#) (дата звернення: 23.04.2022)
41. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag> (дата звернення: 03.02.2022).
 42. Чорна М.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. Харків: ФОП Шейніна О.В., 2020. 210 с.
 43. Шевчук В.Я. Основи інвестиційної діяльності / В.Я. Шевчук, П.С. Рогожин. Київ: Генеза, 1997. 384 с.
 44. Штулер І.Ю., Сержанов В.В. Державна політика залучення інвестицій у стратегії розвитку національних економік. Науковий вісник Ужгородського національного університету. *Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 16(2). С. 162-166.
 45. Standard & Poor's. URL: <https://www.spglobal.com/ratings/en/> (дата звернення: 15.04.2022)
 46. The Global Competitiveness Report // World Economic Forum. URL: <http://www3.weforum.org/docs> (дата звернення: 03.02.2022).

ДОДАТКИ

Додаток А

Кредитний рейтинг

Рейтингове агентство	Поточний рейтинг	Прогноз	Дата присвоєння рейтингу	Звіт про присвоєння рейтингу
"Fitch Ratings" (Fitch)	CCC/C	-	25 лютого 2022	 Fitch Rating Report
"Standard & Poor's" (S&P)	CCC+/C	Негативний	27 травня 2022	 S&P Rating Report
"Moody's Investors Service" (Moody's)	Caa3	Негативний	20 травня 2022	 Moody's Rating Report
Rating and Investment Information, Inc.* (R&I)	B-	Перегляд з можливим зниженням	28 лютого 2022	 R&I Report

* -кредитний рейтинг емітента

Moody's		S&P Global		FitchRatings		Опис рейтингу
Long-Term	Short-Term	Long-Term	Short-Term	Long-Term	Short-Term	
Aaa		AAA		AAA		Вищий
Aa1		AA+		AA+		
Aa2		AA	A-1+	AA	F1+	Високий
Aa3	P-1	AA-		AA-		
A1		A+	A1	A+	F1	Вище середнього
A2		A		A		
A3		A-	A2	A-	F2	
Baa1	P-2	BBB+		BBB+		
Baa2		BBB	A-3	BBB	F-3	Нижче середнього
Baa3	P-3	BBB-		BBB-		
Ba1		BB+		BB+		
Ba2		BB		BB		Спекулятивний
Ba3		BB-		BB-		
B1		B+	B	B+	B	
B2		B		B		
B3		B-		B-		Високо спекулятивний
Caa1		CCC+		CCC+		Клас істотного ризику
Caa2		CCC		CCC		Екстремально спекулятивний
Caa3		CCC-	C	CCC-	C	
Ca	Not Prime	CC		CC		Клас дефолту з малою вірогідністю зростання
C		C		C		
/		D	/	D	/	Дефолт
/						

Міжнародна інвестиційна позиція України на кінець 2021 року

1.1 МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЗИЦІЯ на кінець
2021 року¹

млн дол.США								
	Залишок на 31.12.2020	Зміни за рахунок операцій (8-4)	Курсова різниця, переоцінка капіталу та інші зміни (5+6+7)	Курсова різниця	Переоцінка капіталу	Інші зміни	Зміни в цілому (9-2)	Залишок на 31.12.2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЧИСТА МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЗИЦІЯ	- 21 903	- 1 033	394	914	- 380	- 140	- 639	- 22 542
АКТИВИ	149 762	10 637	- 1 265	- 858	- 426	19	9 372	159 134
Прямі інвестиції	3 958	436	- 509	139	- 19	- 629	- 73	3 885
Інструменти участі в капіталі	2 755	69	- 564	84	- 19	- 629	- 495	2 260
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	2 755	69	- 564	84	- 19	- 629	- 495	2 260
Боргові інструменти	1 203	367	55	55	0	0	422	1 625
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	127	12	0	0	0	0	12	139
Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора-зворотне інвестування (у т.ч. торгові кредити)	1 076	355	55	55	0	0	410	1 486
Портфельні інвестиції	703	- 70	- 17	- 2	- 9	- 6	- 87	616
Інструменти участі в капіталі	111	209	- 4	- 4	0	0	205	316
Сектор загального державного управління	0	0	0	0	0	0	0	0
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	3	0	0	0	0	0	0	3
Інші сектори	108	209	- 4	- 4	0	0	205	313
Боргові цінні папери	592	- 279	- 13	- 2	- 9	- 6	- 292	300
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	492	- 298	- 13	- 2	- 9	- 6	- 311	181
Короткострокові	120	- 60	0	1	0	1	- 60	60
Довгострокові	372	- 238	- 13	- 3	- 9	- 7	- 251	121
Інші сектори	100	19	0	0	0	0	19	119
Довгострокові	100	19	0	0	0	0	19	119
Інші інвестиції	115 968	7 739	- 15	- 669	0	654	7 724	123 692
Інші інструменти участі у капіталі	213	0	- 9	- 9	0	0	- 9	204
Сектор загального державного управління	179	0	- 8	- 8	0	0	- 8	171
Довгострокові	179	0	- 8	- 8	0	0	- 8	171
Центральний банк	34	0	- 1	- 1	0	0	- 1	33
Довгострокові	34	0	- 1	- 1	0	0	- 1	33
Валюта і депозити	106 915	6 610	- 360	- 422	0	62	6 250	113 165
Центральний банк	400	34	- 333	- 114	0	447	367	767
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	8 753	753	- 616	- 231	0	385	137	8 890
Короткострокові	8 668	684	- 613	- 228	0	385	71	8 739
Довгострокові	85	69	- 3	- 3	0	0	66	151
У т.ч.: залишки за міжбанківськими операціями	7 460	687	- 586	- 201	0	385	101	7 561
Інші сектори	97 762	5 823	- 77	- 77	0	0	5 746	103 508
У т.ч.: готівкова валюта в позабанківському секторі	93 291	5 319	0	0	0	0	5 319	98 610
Кредити	56	150	- 9	- 4	0	5	141	197
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	56	150	- 9	- 4	0	5	141	197
Короткострокові	31	144	- 2	- 2	0	0	142	173
Довгострокові	25	6	- 7	- 2	0	5	- 1	24
Торгові кредити та аванси	8 784	979	363	- 234	0	597	1 342	10 126
Інші сектори	8 784	979	363	- 234	0	597	1 342	10 126
Короткострокові	8 679	964	366	- 231	0	597	1 330	10 009
Довгострокові	105	15	- 3	- 3	0	0	12	117
Резервні активи	29 133	2 532	- 724	- 326	- 398	0	1 808	30 941
Монетарне золото	1 584	42	- 68	- 68	0	0	- 26	1 558
Золото в злитках	1 486	0	- 64	- 64	0	0	- 64	1 422
Неалоковані рахунки в золоті	98	42	- 4	- 4	0	0	38	136
Спеціальні права запозичення	5	35	- 21	- 21	0	0	14	19
Інші резервні активи	27 544	2 455	- 635	- 237	- 398	0	1 820	29 364
Готівкова валюта та депозити	3 789	2 057	- 97	- 97	0	0	1 960	5 749
вимоги до органів грошово-кредитного регулювання	3 365	2 119	- 122	- 122	0	0	1 997	5 362
вимоги до інших інституційних одиниць	424	- 62	25	25	0	0	- 37	387
Цінні папери	23 755	398	- 538	- 140	- 398	0	- 140	23 615
Боргові цінні папери	23 755	398	- 538	- 140	- 398	0	- 140	23 615
Довгострокові	23 755	398	- 538	- 140	- 398	0	- 140	23 615

Інвестиційна діяльність в Україні

За даними Держстату надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну у січні-червні 2019 року склали 1259,5 млн дол. США.

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 01.07.2019 року становив 33724,4 млн дол. США**.

У I півріччі 2019 року приріст іноземних інвестицій в економіку України склав 839,6 млн дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу).

Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності.

Станом на 01.07.2019 найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до підприємств промисловості – 33,3 % та установ та організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 16,6%.

До основних країн-інвесторів належать Кіпр – 29,4%, Нідерланди – 22,0%, Велика Британія – 6,1%, Німеччина – 5,2%, Швейцарія – 4,9%, Австрія – 3,4% і Віргінські Острови (Брит.) - 3,1%.

Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України у I півріччі 2019 року складають 233,9 млрд. грн, що на 12,3 % більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період 2018 року.

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій, у I півріччі 2019 року залишаються: промисловість – 40,3%, будівництво – 10,8%, сільське, лісове та рибне господарство – 10,1%, інформація та телекомунікації – 3,7%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,9%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,4%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 5,4%, операції з нерухомим майном – 4,9%.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у I півріччі 2019 року освоєно 73,3 відсотка капіталовкладень.

Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 7,7 відсотка.

За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 9,0 відсотка капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів становила 0,8 відсотка усіх капіталовкладень, частка коштів населення на будівництво житла – 6,6 відсотка. Інші джерела фінансування становлять 2,6 відсотка.

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні.

У рейтингу **Doing Business 2019** Україна піднялась на +5 пунктів і посіла 71 позицію зі 190 країн світу. Країна продемонструвала найбільше зростання в таких категоріях, як оподаткування (зростання на 110 позицій, 54 місце), міжнародна торгівля (+70 позицій, 78 місце) і захист прав інвесторів (+56 позицій, 72 місце).

Також, слід відзначити, що **рейтингове агентство Moody's Investors Service** підвищило суверенний рейтинг України. Він змінився з Caa2 до Caa1, що означає зміну прогнозу з "позитивного" на "стабільний".

12 квітня 2019 року **Standard & Poor's** підтвердило довгостроковий та короткостроковий суверенний кредитний рейтинг України в іноземній та національній валютах на рівні «В-/В». Прогноз стабільний.

Крім того, Україна посіла 83 місце з 140 в рейтингу **Глобальної конкурентоспроможності економіки (Global Competitiveness Index)**. У рейтингу із 140 країн Україна знаходиться на 110 місці за рівнем державних інститутів, на 57 місці – з розвитку інфраструктури, на 77-му - за рівнем адаптації сучасних технологій, а також макроекономічна стабільність - 131 місце, охорона здоров'я – 94 місце, освіта – 46 місце, ринок товарів – 73 місце, ринок праці - 66 місце, фінансова система – 117 місце, обсяг ринку – 47 місце, динаміка бізнесу – 86 місце, здатність до інновацій – 58 місце.

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України **актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.**

Ряд позитивних кроків у цьому напрямі вже здійснено:

З метою спрощення порядку залучення іноземних інвестицій та унеможливлення прояв ознак корупції при їх державній реєстрації 31.05.2016 прийнято Закон України № 1390-VIII **"Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій"**.

23.05.2017 Верховною Радою України прийнято Закон України **«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій»**. Законом врегульовано базові аспекти оформлення дозволу на застосування праці іноземців та посвідки на тимчасове проживання, що спростить залучення іноземних менеджерів та іноземних кваліфікованих працівників, що необхідно на перших етапах розвитку дочірнього підприємства в Україні. Також, Законом надається право отримувати посвідку на тимчасове проживання в Україні іноземним інвесторам, які мають істотну участь в українських підприємствах, але не працевлаштовані на підприємстві.

26.05.2017 Перший віце-прем'єр-міністр–Міністр економічного розвитку і торгівлі України Степан Кубів у Відні (Республіка Австрія) **підписав Угоду про заохочення та захист інвестицій** між Україною та Фондом Міжнародного розвитку ОПЕК. Угода передбачає надання режиму найбільшого сприяння щодо розпорядження інвестиціями та прогнозовано сприятиме збільшенню обсягів іноземних інвестицій в ключові галузі економіки України.

Також, здійснюються кроки, що сприятимуть стабільному розвитку економіки України та активізації інвестиційної діяльності, а саме, здійснюється робота за наступними напрямками:

В напрямі захисту прав інвесторів:

у рамках виконання Плану дій щодо поглиблення співробітництва між Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Урядом України, розробленого з метою реалізації заходів, передбачених Меморандумом про взаєморозуміння між Організацією економічного співробітництва та розвитку і Урядом України щодо поглиблення співробітництва від 07.10.2014, здійснюються заходи щодо приєднання України до Декларації ОЕСР про міжнародне інвестування та багатонаціональні підприємства (далі – Декларація ОЕСР). Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130-р схвалено проект Угоди (у формі обміну листами) між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо приєднання до Декларації про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства, відповідних Рекомендацій та процедурних Рішень Ради Організації економічного співробітництва та розвитку.

15 березня 2017 року Першим віце-прем'єр-міністром України – Міністром економічного розвитку і торгівлі України С. ~~Кубівим~~ було підписано Угоду (у формі обміну листами) між Урядом України та Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо приєднання до Декларації про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства, відповідних Рекомендацій та процедурних Рішень Ради Організації економічного співробітництва та розвитку.

Приєднання України до Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства та набуття членства в Інвестиційному комітеті ОЕСР ~~надасть~~ такі суттєві переваги для країни, а саме:

- свідчитиме про запровадження Україною міжнародних стандартів здійснення інвестиційної діяльності;
- сприятиме залученню прямих іноземних інвестицій шляхом усунення обмежень щодо секторів, в яких іноземне інвестування заборонено та забезпечення національного режиму для транснаціональних корпорацій (далі – ТНК) відповідно до системи розвитку міжнародних стандартів у регулюванні відносин ТНК із країнами, що приймають їхні інвестиції;
- сприятиме поліпшенню конкурентного середовища та впливу на впровадження та розповсюдження інновацій;
- сприятиме реалізації принципів та стандартів соціальної відповідальності бізнесу згідно з керівними принципами ОЕСР щодо ведення відповідального бізнесу.